

NAKKUTILLIINERMIT NALUNAARUSIAQ

-

INATSISIT MALILLUGIT IMMIKKOORTUMIK NAKKUTILLINEQ

PINEQARTOQ: QAASUITSUP KOMMUNIANI MEEQQAT PILLUGIT ISUMAGINNINNERMI MALERUAGASSANIK INGERLATSINEQ

Oktober 2016

Nakkutilliinermik ingerlatsivik – Tilsynsenheden

Sagsnr.: 2016-8867

IMARISAI

1.	AALLAQQAASIUT	4
2.	SIUNERTAQ.....	4
3.	PERIUSEQ	5
4.	KOMMUNIP MEEQQAT INUUSUTTULLU PILLUGIT SULIANIK SULIARINNITTARNERANUT NALILERSUINERMUT TUNNGAVIGINEQARTUT	5
4.1	Maleruagassat atukkat pissutaat/imarisaat:.....	5
4.2	Piginnaasat	8
4.3	Sulianik suliarinnineq - ingerlatsinermit inatsisitigut maleruagassat nalinginnaasut	9
4.3.1	Aalajangeeqataasinnaangineq	9
4.3.2	Suliat pillugit paasissutissat	9
4.3.3	Nammineq paasinnineq.....	10
4.3.4	Missingiisarneq.....	10
4.3.5	Naammagittaalliornissamut ilitsersuut.....	11
4.3.6	Nakkutillineq	11
4.3.7	Sukkassuseq pisariaqartoq	11
5.	MEEQQAT PILLUGIT SULIANI PAPPILISSAT INGERLANNEQARTARNERI	12
5.1	Suliap aallartinnera	12
5.2	Meeqqap atugarisaanik misissuineq.....	12
5.3	Ikiorsiisarneq pillugu aalajangiineq	12
5.4	Iliuusissatut pilersaarut	13
5.5	Allakkatigut naammagittaalliuteqarnissamut ilitsersuut	13
5.6	Inissiisarnernik suliat.....	13
6.	QAASUITSUP KOMMUNIATA NAKKUTILLIIVIGINEQARNERATA INERNERA	13
6.1	Aaqqissugaaneq.....	13
6.2	Nalunaartarnerit	14
6.3	Ilaqutariinnik sullissiviit	14
6.4	Ilinniarsimasunik amigaateqarneq	15
6.5	Toqqorsiviit – tigussaasut aamma elektroniskiusut	16
7.	ISUMAGINNINNERMIK INGERLATSIVIUP POLITIINIK SULEQATEQARNERA.....	16
8.	NUTTARNEQ – INOOQATIGIISSUTSIKKUT AJORNARTORSIUTINIK SUMIIFFINNUT ALLANUT NUUSSISARNEQ, ANNERMIK MEEQQANUT NALEQQIULLUGU.	17
9.	SULIAT SULIARINEQARTARNERAT	18
9.1	Ilulissat	18

9.2 Meeqqamik paarsinnermut akuersissutit aamma meeqqanik pinerliisimanginnermut uppernasaatit	18
9.3 Aaqqissuuluakkamik sulianik suliaqarneq	19
9.4 Qasigianguit	19
9.5 Aasiaat	19
9.6 Qeqertarsuaq	20
10. ANINGAASAQARNIKKUT NAKKUTILLINEQ	20
11. NAKKUTILLIISUT INASSUTEQAATAAT	27
12. ILANNGUSSAQ: Tusarniaanermi Qaasuitsup kommuniata akissutaa	

1. AALLAQQAASIUT

Nakkutilliinermik Ingerlatsiviup Ilaqutariinnermut Naligiissitaanermut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfimmeersup (matuma kingorna Naalackersuisoqarfik) 8. juni 2016-imiit 27. juni 2016-imut Qaasuitsup Kommuni (matuma kingorna kommuni) isumaginnittoqarfik nakkutilliartorfiaa. Nakkutilliartornissaq pilersaarutaasoq kalerriutigineqareersorlu 8. juni 2016-imiit 27. juni 2016-mut ingerlanneqarpoq.

Naalackersuisoqarfiup kommunimik nakkutilliinera piffissami pineqartumi ingerlanneqarpoq, Ilulissani marloriarluni pilluni, tassani kommunip isumaginnittoqarfiup iluani pingaarnertigut aalajangigassat tamaasa qitiusumiit aalajangertarpei. Kisianni ulluinnarni meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu sulianik suliarinninneq sumiiffinni ataasiakkaani ingerlanneqartarpoq, taamaalillunilu aamma Qasigianguani, Qeqertarsuarmi Aasiaanilu ingerlatsiviit nakkutilliinermi ilaapput.

Isumaginnittoqarfimmi meeqqanut inuusuttunullu atatillugu suliani ajornartorsiutit immikkut toqqakkat nakkutilliinermi isiginiarneqarput. Kommunip ajornartorsiutinik pineqartunik isumaginninneranut tunngatillugu nakkutilliisut isumaat, ataani erseqqinnerusumik nassuiarneqarpoq. Nalunaarusiaq ima agguagaavoq, allaqqaasiullugu saqqummiunneqarlutik, ajornartorsiutit arlallit kommunimut tamarmut naleqqiullugit pingaarnertut isigisat, imaappoq sumiiffinni ataasiakkaani – tassalu Ilulissani, Qasigianguani, Aasianni Qeqertarsuarmilu – ingerlatsinernut attuumatinngit isiginiarneqartut. Maannangaq oqaatigineqariissaaq, nakkutilliisut isumaat naapertorlugu, sumiiffinni ataasiakkaani ajornartorsiutit pineqartut qanoq pissuseqarfigineqarsimanerat - allaat annertuunik - assigiinngissuteqarmat, imatut paasillugu nakkutilliisut pingaarnertigut tamatigut isumaqarmata Qasigianguani ingerlatsineq naammaginnartumik eqqortumillu suliarineqarsimasoq, pisortatigoortumik tigussaasutigullu malittarisassanut tunngatillugu, akerlianilli nakkutilliisut isumaat naapertorlugu Qeqertarsuarmi pineqartut iluanni, allaat ilungersunarluinnartunik ajornartorsiuteqartoqarluni. Oqaatigineqassaaq nakkutilliisut suliat ataasiakkaat nakkutilliinermut ilaasut ataasiakkaarlugit ingerlatsinermut tunngatillugu kukkunersiorsimannngimmatigit. Taamaalilluni suliat nakkutilliisut misissugaat taamaallat ingerlatsinermi inatsisinut nalinginnaasunut naleqqiullugu pingaarnertigut paasisaqarnissamut taper-taapput. Nakkutilliisut nakkutilliinermi atatillugu sulianik ataasiakkaanik misissuinerisa, malitseqartitsissutaasumillu suliamik suliaqartunik oqaloqateqarnerisa saniatigut suliap naammassinissaa siunertaralugu kingusinnerusukkut malitseqartitsisimannnginnerat taamaammata ima paasineqassanngilaq, nakkutilliisut isumaqartut suliat ataasiakkaat pineqartut aqqiivigineqarsimasut. Naggasiullugu nakkutilliisut isumaginnittoqarfiup meeqqanik inuusuttunillu suliaqarneranut tunngatillugu arlalinnik inassuteqaateqarput.

2. SIUNERTAQ

Immikkoortumik nakkutilliinermi siunertaavoq, kommunip inunnik isumaginninneq aamma pisortani ingerlatsineq pillugit inatsisini malittarisassanik maleruaanerata nakkutiginissaa. Nakkutilliineq ingerlanneqarpoq Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqjissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11, 12. november 2001-imeersumi § 1, imm. 1 aamma 2 kiisalu Isumaginninnermut tunngasunik nakkutilliineq pillugu Namminersorerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 6, 16. februar 2006-meersoq tunngavigalugu. Immikkoortumik nakkutilliinermut atatillugu nakkutilliisut kommunip isummerfissaanik arlalinnik inassuteqaateqarpoq. Oqaloqatigiinnikkut isumaqatigiilersoqarsinnaappat, siunertaavoq, kommunip isumaqatigiissuteqartarnermi inatsisit tunngavigalugit pisussaaffigissagaa, kommunimi isumaginnittoqarfiup iluani pissuseqarfiginninnerit suleriaatsillu annermik meeqqanut inuusuttunullu suliaqarfiup iluaniittut, suleqatigiissutigalugillu allannguutaannik piviusunngortitsinissaaq.

3. PERIUSEQ

Nakkutulliineq pisarpoq innuttaasut pillugit suliat toqqakkat pappialallu taakku imarisaasa aaqjissuulluakkamik assigiiaartumillu misissornerisigut. Misissuinerup tamatuma ilaatut kommunimi sulisut suliamik suliaqarnermut peqataasimasut sapinngisaq naapertorlugu oqaloqatigineqartarput. Suliani pineqartuni piviusut aalajangiunniarneranni, inatsisitigut uppernarsaatiniq nalileeriaatsit nalinginnaasut – eqqartuussivinnit atornissaattut ilimagineqartutut - aallaaviusarput. Tamatuma nassataraa, suliami pappialat elektroniskiusumillu allattukkat misissorneranni amigaataasunik paasisaqartoqarpat, tamanna piviusutut tunngavigineqassammat. Suliamut atatillugu oqaasiin-nakkut – taamaalilluni nalunaarsorneqanngitsunik – pappialanut allattukkanullu amigaataasunut taarsiunneqarsinnaasunik, sulinermi iliuuserisaqartoqarsimanersaq pitsaassuseqarluartumik naliliif-figineq ajornarpoq. Taamaaliornerup nassatarissavaa, innuttaasut suliani pineqartut nakkutilliin-nermut ilaatinneqarnerat, tamatumalu kingunerissavaa nakkutilliinerup annertussusiata naku-tilliinerup ingerlanneqarnissaanut sinaakkusiussanik erseqqissumik qaangiineq. Taamaammat nakkutilliinermut killiuvoq, suliani isumaginninnikkut sulinermi naliliinerit sapinngisamik tamakkii-sumik nalilersoqqinneqarnerat.

Immikkut oqaatigineqassaaq, nakkutilliineq nalinginnaasumik ingerlanneqartarmat, innuttaasut pillugit suliat nalaatsornikkut toqqartornerisigut.

Innuttaasut pillugit sulianik suliarinnittarnerup saniatigut nakkutilliinermi sulisunik apersuinikkut kommunip isumaginninnermut tunngatillugu suleriaatsillu nalinginnaasut massumunnga attuumas-suteqartut aaqjissuussaanerannik misissuisoqarpoq.

Nakkutilliisut kommunimi IT-mik tassungalu atortussianik namminneerlutik atuinerikkut kommu-nimilu suliaqarfimmu akisussaasunik apersuinerikkut, kommunip sulianik tigussaasunik elek-troniskiusunillu toqqortueriaasia nalilersorpaat.

Isumaginninnermut tunngatillugu ingerlatsinerup malitsigisaanik Kommunip aningaasatigut ilusiler-sugaanut atatillugu sulianik taamungaannaq tigusilluni misissuisoqarpoq. Suliat pineqartunut aningaasaliissutit tunniunneqartut uppernarsaatillu tassunga tunngasut naatsorsorneqarput.

4. KOMMUNIP MEEQQAT INUUSUTTULLU PILLUGIT SULIANIK SULIARIN-NITTARNERANUT NALILERSUINERMUT TUNNGAVIGINEQARTUT

4.1 Maleruagassat atukkat pissutaat/imarisaat:

Meeqqanut inuusuttunullu pisortatigut ikiorsiissutit inatsisitigut aalajangersagaapput.

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 1, 15. april 2003-meersaq, kingusinnerusukkullu peqqussutitigut arlalitsigut allanngortinneqartoq (Inatsisartut peqqussutaat nr. 9, 14. november 2004-meersaq, Inatsisartut peqqussutaat nr. 9, 20. november 2006-meersaq aamma Inatsisartut peqqussutaat nr. 6, 5. december 2008-meersaq).

Inatsisartut peqqussutaat siunertamini § 1, imm. 1-imi aalajangersakkat pillugit makkuninnga ima-qarpoq:

"Peqqussummi matumani siunertarinearpoq meeqqap qitiutinnissaa, aamma peqqussut naaper-torlugu suliniutini tamani meeqqap pisariaqartitai aallaavigineqassasut."

Peqqussutip kingunerivaa meeqqat pisariaqartitai eqqarsaatigalugit pisortat arlalinnit ikiorsii-sinnaasut. Ikiorsiissutit assigiinngitsut peqqussummi § 9-mi taakkartorneqarput.

Tassalu:

"§ 9. Angajoqqaatut oqartussaassuseqartooq aamma meeraq 15-ileereersimasooq akuersiseqqaarlugit ikiorsiissutissaq meeqqap immikkut pisariaqartitsineranut naleqqunnerpaaq kommunalbestyrelsi toqqassavaa.

Imm 2: Kommunalbestyrelsi assersuutigalugu aalajangersinnaavoq:

1. meeqqamat pissutsinut tunngatillugu isumaginninnermi sullissinikkut ikiorsiinissamik,
2. meeraq ulluunerani neqeroorutini, inuusuttut klubbianni, ilinniartitaanermut assigisaaniluunniit peqataassasoq,
3. illup iluani, perorsaaneramik imaluunniit allatut angerlarsimaffimmi tapersersuinikkut ikiorsiinissamik,
4. ilaqutariinnik katsorsaannissamik assigisaaniluunniit tapersersuinissamik,
5. meeqqamat, angajoqqaatut oqartussaassuseqartumut aamma ilaqutariinni ilaasunut allanut ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi, angajoqqaarsiani assigisaaniluunniit ulloq unnuarlu inissinissamik neqerooruteqarnissamik,
6. ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi, angajoqqaarsiani assigisaaniluunniit oqilisaassinertut inissinissamik neqerooruteqarnissamik,
7. meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissineqarneranut atatillugu angajoqqaatut oqartussaassuseqartup tapersersorteqarnissaanik neqerooruteqarnissamik,
8. inuttut siunnersuisorisamik neqerooruteqarnissamik, tak. § 16,
9. ineqarfiutigalugu atuarfimiinnermut efterskole-miinnermulluunniit aningaasatigut ikiorsiinissamik,
10. meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissineqarnissaanik, assersuutigalugu ulloq unnuarlu paaqqinniffimmut imaluunniit angajoqqaarsianut, meeqqap immikkut pisariaqartitsineranut naammassinnissinnaasutut isigineqartumut imaluunniit,
11. suliniuteqareernermi malinnaanissamik.

Imm 3: Kommunalbestyrelsi aalajangersinnaavoq suliniutit imm 2-mi taakkartorneqartut malitsigisaannik aningaasartuutitut ikiorsiinissamik, taakkununga angajoqqaatut oqartussaassuseqartooq nammineerluni akissaqarsimangippat."

Innuttaasup ilisimaguniuk meeraq ineriartornissaminut peqqinnissaminulluunniit ajoqutaasinnaasumik avatangiiseqartooq pinngitsoorani pisussaaffeqarpoq kommunalbestyrelsimut (Isumaginnittoqarfik) nalunaaruteqarnissaminut, taassumalu kingorna ikiorsiissutit qulaani taaneqartut aallartinneqassapput. Inunnik isumaginninnermi, atuarfimmi, peqqinnissaqarfimmiluunniit atorfilinut, kiisalu pisortani inuussutissarsiutilinut pisussaataffaik taanna sakkortuneruvoq.

Kommunalbestyrelsi (Isumaginnittoqarfik) nalunaarutiniq tigusaqartarnerata saniatigut Inatsisartut Peqqussutaanni § 4 naapertorlugu nakkutilliilluarnissaq pisussaaffigaat, taamaalillunilu iliuuseqar-neq siusinnerpaamik aallartinneqartassaaq.

Peqqussutitut siunnersuutip nassuiaatitaani allassimavoq nakkutilliinerup ingerlanneqarnerani Kommunip iluani ingerlatsiviit kisiisa suleqatigineqassanngitsut, allalli pisortani oqartussat aamma, soorlu nakorsaaneqarfik.

Nalunaaruteqarnissamat pisussaaffeqarnerup imarisaa, siunertaa, nalunaarutillu qanoq suliarineqarnissaa pillugu peqqussutitut siunnersuutip nassuiaataanni ima allassimasoqarpoq:

"Innuttaasut tamarmik nalunaaruteqarnissamik pisussaaffeqarput. Meeqqat inuusuttullu iluamik pineqarnissaat inunnut tamanut aamma kikkunnulluunniit soqutiginarpoq.

Allagaqarnikkut nalunaaruteqartoqartillugu kommunip nalunaaruteqartooq nalunaarutip tigusi-ma-neranik paasitikkuniuk ingerlatsinnermi ileqqorissaarnissamat naapertuutissaaq.

§ 5 naapertorlugu nalunaaruteqartoqartillugu isumaqanngilaq kommuni iliuseqarnissaminik pisussaaffeqalersoq. Saaffiginninnerit ilaanni pisariaqassaaq kommuni § 4 naapertorlugu nalinginnaasumik nakkutiginnittussaataitanerminut atatillugu ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisoqarneranik misissuisariaqassasoq.”

Kommunip misissuinissamut pisussaaffianut inatsisit Inatsisartut peqqussutaanni § 6 aamma 7-miipput. § 6, imm. 2-mi ima allassimavoq:

Angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq aammalu meeraq 15-ileereersimasoq akuersiseqqaarlugit misissuisoqassaaq.

Meeqqap atugaanik misissuinermi meeqqap peqqinneranut ineriartorneranulluunniit sakkortuumik ajoqusiisoqarsinnaanerani paasiniaanissaq pisariaqassappat akuersissuteqartoqarnissaanut piu-masaqaateqartoqarsinnaanngilaq.

Misissuinissap imaa pillugu § 6, imm. 4-mi allassimavoq tamanna najukkami isumaginninnermi, peqqinnissaqarfimmi atuarfimmilu ilinniarsimasunik suleqateqarluni suliarineqassasoq pisariaqarpallu misissuineq paaqqinnittarfimmi napparsimavimmiluunniit ingerlanneqarsinnaavoq, matumani tarnikkut nappaatilinnut inissiisarfik ilanngullugu.

Peqqussummi § 6-imi allassimavoq misissuineq ikiorsiinissamik pisariaqartitsisoqarneranik taamaattoqassappallu ikorsiissutinik sorlernik innersuussisoqarneranik aalajangiinissamut inerneqassasoq.

Meeraq naammanngitsumik isumassorneqarnera isumagineqarneraluunniit pissutigalugu peqqinneranut ineriartorneranulluunniit sakkortuumik ajoquserneqarsinnaanera (persuttaaneq imaluunniit sakkortuumik atonerlunneqarneq, atonerluinermut ajornartorsiutit, pinerlunneq, imaluunniit inuttut ajornartorsiutit annertuut) imaluunniit meeqqap allatigut pissusilersornerani naleqqus-sarniarneraniluunniit ajornartorsiuteqarnera ersarippat kommunalbestyrelsi Inatsisartut peqqusutaanni § 10 naapertorlugu akuersisitseqqaaratik meeqqamik angerlarsimaffiup avataanut inissiisinaapput.

Akuersisitseqqaarani inissiisoqannginnerani kommunalbestyrelsip meeraq aamma angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq illersuisoqarsinnaatitaanerannik aamma inissiissamaarneq pillugu oqaaseqaateqartussaataitanerannik naleqquttumik sivilissusilimmik piffissalerlugit paasissutisseqqaasavai.

Akuersisitseqqaarani inissiinissamik aalajangerneq sapinngisamik nalunaaquttap akunneri 24-it qaangiutsinnagit angajoqqaatut oqartussaassuseqartumut ilisimatitsissutigineqassaaq, tak. peqqussummi § 12, aamma meeqqamik angerlarsimaffiup avataanut inissiinissamik aalajangernermi inissiineq ullunik arfineq-pingasunik sioqqullugu Naalakkersuisunut nalunaarutigineqassaaq, tak. § 13.

Kommunalbestyrelsi, akuersisitseqqaarani akuersisitseqqaarluniluunniit, meeqqamik angerlarsimaffiup avataanut inissiinissamik aalajangiinnginnermini, iliusissatut pilersaarusiortoqassaaq.

Ikorsiissutinik allanik atuisoqartillugu, ikorsiissut annertuppat imaluunniit angajoqqaat meeqqalunniit iliusissatut pilersaarut kissaatigippassuk, iliusissatut pilersaarusiortoqassaaq,

Peqqussummi § 15-imi iliusissatut pilersaarutip imasaanik erseqqinnerusunik nassuiaatinik imaqarpoq.

Aammattaaq § 15 imm. 3-mi allassimavoq kommunalbestyrelsi sivisuunik inissineqarsimasuni inissiinerit pillugit ikinnerpaamik ukiumoortumik ataasiarlutik aalajangiisassasut taamaasiornermilu iliuusissatut pilersaarut tunngavigineqassalluni. Aammattaaq erserpoq iliuusissatut pilersaarut aaqjissortarnissaanik piumasaqaataasoq.

Taassuma saniatigut angajoqqaarsiassat angerlarsimaffigisaanni kommunimit allakkatigut akuersis-suteqanngippata meeqqamut angajoqqaarsiannorsinnaanngillat, tak. peqqussummi § 17. Paarsinissamik akuersissummik qinnuteqartoq pinerluuteqarsimanermut nalunaarsuiffimmit takussutissiamik kiisalu meeqqanik pinerliisimanninnermut uppernarsaammik takutitsissaaq.

Ikorsiissutitut suliamullu aalajangiisinaanermut piumasaqaatit sorliit naammassisimanissaanut tunngaviit pillugit inatsisit imarisaanut ersarissunut atatillugu suliamut aalajangersimasumut naliliinermi uppernarsaatit arlallit tamarmik tunngavimmu uppernarsaasuussapput.

Immikkoortumi nakkutilliinermi sulianik aalajangersimasunik misissuinerit Kommunillu suleriaa-saannut naliginnaasunut nalilersuinerit nalilersuineri tunngavigineqarsimapput.

Aammattaaq nakkutilliinermi suliat uppernarsaasersortarneranni inatsimmu eqqortumut innersuus-sisoqartarnerneersoq nalilersuineri pingaartinneqarpoq, soorlumi sulianik suliaqartarnerit pillugit tamassuminnga nalilersuinissap pingaaruteqassusaa allassimasoq.

4.2 Piginnaasat

Tunngaveqarnissamut apeqqummut atatillugu piginnaasat pillugit apeqqummut suliaqarnissaq pissusissamisoortuuvuq, tassa imaappoq, oqartussat sorliit tunngavigitinneqartussamik aalajan-giisuusarnersut.

Nakkutilliinermi suliani nalilersorneqarsimasuni kommunalbestyrelsi oqartussaasuuvuq.

Oqartussaaneq pisinnaatitsissutissiinikkut amerlanertigut atorneqartarpoq, ingerlatsivimmi inuit tunngavik tunngavigalugu aalajangiinerat paasiarlugu. Tamassuminnga atatillugu pingaassusaa peruserlu amerlanertigut immikkoortup iluani inatsisini ersertassaaq.

Annerusumik meeqqanik pinngitsaaliissutitut inissiinerni massuminnga ingerlatsivimmu tunniussi-sarnernu atatillugu arlalinnik killilersuisoqarnikuuvuq.

Taamaallitutik pinngitsaaliissutitut avammu inissiisarnernit - pisariaqartumik iliuuseqartoqartaria-qassanngippat, assersuutigalugu angajoqqaatut oqartussaasup ersarissumik meeqqamik paarsi-sinnaannginnera pissutigalugu isumaginninnermi pigaartup meeraq utaqqiisaagallartumik paaqqin-nittarfiliaallugu – isumaginninnermut ataatsimiititaliap kisimiilluni suliarisinaanngilaa. Taanna utaq-qiisaagallartumik siulittaasumit aalajangiisinaananeq isumaginninnermut ataatsimiititaliamit inaar-utaasumik aalajangiinnermut malitseqartinneqassaaq.

Immikkoortumik nakkutilliinermi suliat aalajangersimasut kommunimilu ulluinnarni suleriaasaannik suliarinninnikkut piumasaqaatit qulaani taaneqartut malillugit pinngitsaaliissutitut inissiisarnernu atatillugu aalajangiisoqartarnerneersoq nalilersorneqarput. Ugguaalu malugeqquneqarpoq, kommunip inatsisit malinngikkaluarlugit meeqqat inissineqarnissaanut aalajangiisarsimasut.

Aammattaaq immikkoortumik nakkutilliinermi ikorsiissutissiisarnernit tassungalu aningaasartuutit pillugit aalajangiisinaanatitsissutissiisarnernu immikkoortup iluani inatsisit malinneqarnerisut naliler-sorneqarpoq.

4.3 Sulianik suliarinninneq - ingerlatsineranut inatsisitigut maleruagassat nalinginnaasut

Eqqortumik isumaginninnissamut inatsisinut atatillugu meeqqat inuusuttullu pillugit inatsisitigut maleruagassat qulaani taaneqartut saniatigut sulianik suliaqarnermut inatsit nalinginnaasut atuupput.

Nakkutilliinermi nalilersuinermit makku misissorneqarput:

4.3.1 Aalajangeeqataasinnaanginneq

Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi aalajangeeqataasinnaanginneq pillugu maleruagassaqarpoq naleqqutinngitsumik siunertalimmik sunniinartut pinngitsoortinniarlugit aamma innuttaasut pisortanut tatiginninnerat qulakkeerniarlugi. Tamanna isumaqarpoq, inuk sulianut ataasiakkaanut ingerlanneqarnissaanut aalajangiinissamulluunniit siunertaanngitsumik soqutigisatigut akerleriitsippat imaluunniit pisortat taamaattoqarneranik naliliippat, inuk suliap suliarineqarneranut sunniisinnaatitaananilu aalajangiisinnaatitaassanngitsaq.

Meeqqanut inuusuttunullu isumaginninnermi tunngatillugu assersuutaasinnaavoq isumaginnittup, suliami pineqartoq qanigisatut kammagigaa/akerarigaa ilaqutarigaluunniit.

Nakkutilliinermi aalajangeeqataasinnaanginnermut apeqqut suliami uppersaait taamaallaat tunngavialugit akissutisisoqarsinnaangilaq.

Isumaginnittoq nalornissuteqaruni imaluunniit aalajangeeqataasinnaaneq allamit apeqquserneqarpat pisortarisaminut ingerlatitseqqinnissaminik pisussaaffeqarpoq. Tamanna suliami ersissaaq. Taamatut pisoqartillugu aalajangeeqataasinnaanginneq pillugu Nakkutilliisut naliliisnaapput. Suliani aalajangeeqataasinnaanginnermut apeqqut qaqqineqarsimanngippat, aalajangeeqataasinnaanginnermut naliliisoqarsinnaangilaq, kisianni immikkuullarissumik aalajangeeqataasinnaanginnermut apeqqut ilanngunneqartussaagaluartorluunniit ilanngunneqarsimannginnera pillugu suliami allasimappat naliliisoqarsinnaavoq. Assersuutigalugu tamanna pisinnaavoq suliami isumaginnittoq ilaqqatut qanigisaappat tamannalu aalajangeeqataasinnaanginnermut sunniuteqartinneqarsimanani.

4.3.2 Suliat pillugit paasissutissat

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu inatsisartut peqqussutaanni suliat pillugit paasissutissanut piumasaqaatit immikkuullarissut nassuiarneqarput.

Tamanna aamma inatsisit malillugit ingerlatsineranut suliat paasissutissaannut piumasaqaatinik atuinermik imaqarpoq. Meeqqat inuusuttullu pillugit suliani suliat pillugit paasissutissat pisariaqassappat pisortanit allanit imaluunniit pisortat iluanni immikkoortut allanit aaneqartarnissaat pingaartinneqassaaq, tak. pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 28 aamma § 32.

Pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsip saniatigut inatsisitigut aalajangersagaanngitsumik ingerlatsinissamut tunngaviup ilaani allasimasoqarpoq pisortat ingerlatsisut ataasiakkaat pisariaqartitsigunik namminersortunit paasissutissanik aallersinnaasut.

Inatsisartut peqqussutaanni tusarniaaneri pillugit aalajangersimasumik immikkuullarissunik najoq-qutassaqarpoq, soorlumi qulaani taaneqareersutut. Sulianut ilungersunartunut soorlu pinngit-saaliissutitut inissiisarnernut imaluunniit paaqqinnittarfinnut inissiisarnernut isumaqatigiissummut atatillugu tusarniaannissamut pisussaaffik Inatsisartut Peqqussutaannut sapinngisaq tamaat ilaatinneqartariaqarpoq. Ingerlatsivik inummit allamit paasissutissanik tigusaqarsimappat, assersuutigalugu nakorsamit uppersaait immaqaluunniit tarnit pillugit ilisimasalimmit oqaaseqaat, misissortinnerup ullua ingerlatsiviup arajutsinaveersaassavaa taamatuttaaq misissortinnerup

nassuiaataa nalorninartoqarsinnaanersoq. Nalorninartoqassappat paasissutissanik allanik pissarsi- niartoqassaaq.

Naggataatigut paasissutissat pineqartut suliamut attuumassutillit suliami pissarsiassaassapput. Taamaattumik isumaginnittoq paasissutissanik nammineq ilisimasaqarnera akisussaassuseqar- tumik isumaginninnertut nalilernissaa naammangilaq. Isumaginnittup allap nutaap suliaq nangissinnaasariaqarpaa pingaartumillu naammagittaalliortoqarsimatillugu naammagittaalliuute- qartarfik suliami paasissutissani suliap suliarineqarnerani siullermeertumik aalajangiismanermi uppersaatitut innersuussisinnaasariaqarpoq.

4.3.3 Nammineq paasinnineq

Pisuni aalajangersimasuni inatsisitigut tunngavigineqartunik eqqortumik aalajangiineq sulianik suliarinnittup peqqussutip imarisaanik paasinninneratigut aalajangerneqartassaaq. Pisuni aalajan- gersimasuni amerlasuuni peqqussutip oqaasertai toqqaannartumik aalajangiisuussapput oqaasertaanilli, allatut paasinnissinnaaneq killeqarpoq peqqussutip oqaasertai nalinginnaasumik oqaatsinik paasinnissinnaassutsip iluani ersarissumik allassimareermata.

Pisut ilaanni inatsimmi oqaatsit pisumut aalajangersimasumut naammattangillat, taamaat- toqartillugulu isumaginnittoq aalajangertariaqartarpoq suliami iliuuserisassatut eqqarsaa- tersuutigisatut iliuuseqassannginnerluni imaluunniit nammineq paasinnineq najoqqutaralugu inatsit pisumut naleqquttussarsiuutissanerlugu. Tamanna inatsisitigut periutsit nalinginnaasut atorlugit pisarpoq, aamma ersarissarneqassaaq siornatigut ingerlatsivimmi inatsit paasinerlunneqar- nikuummat, paasinninneriinnarlu tunngavimmut aalajangiisuusinnaangilaq.

Isumaginnittoq inatsimmik ilisimannittussaanaera pissusissamisoorpoq, tassa inatsit atuarsimasus- saavaa. Isumaginnittup ingerlatsiviup ulluinnarni periusaannik paasissutissinneqarsimane- ra naammangilaq, qulaaniittut takukkit.

4.3.4 Missingiisarneq

Ingerlatsivik suliassaqaarfimmini arlalinni allaffissornikkut aalajangersimalluinnartunik maleruagas- sanik malitassaqarpoq. Inatsimmi peqqussummiluunniit sunarpiaq inatsisitigut eqqortuunersoq allassimavoq, tassa imaappoq suna aalajangiissutaassanersoq. Assersuutitut pensionisia- qalernissamat maleruagassat tikkuarneqarsinnaapput.

Inatsit peqqussutillu ilusilersornerat imatut ilusilersorneqarallarsinnaapput, inatsisitigut eqqortup nassuiaataa inaarutissatut allagaanani, pissutsillu taamaatsillugit pisortat ingerlatsiviat aalajan- giinnermi ilaatut missingiisussaavoq.

Akuersissummik tunniussinerup tunuliaqutaa tassaasinnaavoq, inatsisitigut eqqortoq naammatt- umik nassuiarneqarsinnaangitsoq imaluunniit suliat ilaat ataasiakkaarnerusumik nalilersui- vigneqarnissaanut kissaateqarneq. Assersuutaasinnaavoq ingerlatsivik siusinaartumik pensionisia- qartoqarnissaanik akuersissummik tunniussinera. Akuersissuteqarneq eqqarsaatigisassanik attuumassuteqartunik naliliinikkut pissaaq. Eqqarsaatigisassanik tamanik nalilersuineq ilanngus- sinerlu inatsisitigut eqqortumik akuersissuteqarnerunngilaq. Eqqarsaatigisassat attuumassutillit taamaallaat ilanngunneqassapput. Ingerlatsiviup suliat amerlassusaat eqqarsaatigalugit aalajan- giisinnaanissaa suliallu saqqummiunneqartarnissaat pingaaruteqarpoq.

Qulaani taaneqartut apeqqutaatinnagit, ulluinnarni atuagarsornikkullu pissutsit najoqqutaralugit isumaqatigiissutaavoq, inatsisit naliliinissamik piumasaqartillugit ingerlatsiviup naliliineq aqqis- suutissanngikkaa – nalinginnaasumik malittarisassarluunniit aalajangersimasooq malillugu. Pisuni ataasiakkaani tamani aalajangersimasumik ataasiakkaamik akuersissuteqartoqartassaaq, taamaat- toqanngippalli siullerpaamik aalajangiineq atuussinnaangilaq.

Akuersissummik inatsisitigut eqqortumik nalilersuinnermut atatillugu akuersissutit ilinniarsimasumit nalilersorneqarnissaasa amerlassusaat killeqarpoq. Tamanna paasiuminaassinnaavoq, kisianni eqqortumik nalilersuisarnerup pisussaa taamaappoq. Isumaginninnermut siunnersortit marluk pisumut inatsisitigut kukkuneqanngitsumik akuersissuteqarnissamut naliliinerisa assigiinngitsunik inerneqarsinnaanerannut aporfissaqanngilaq. Akerlianilli pisuni amerlasuuni isumaginninnermi ilinniarsimassutsikkut naliliinnermi aalajangiisoqarsinnaavoq, soorlu ikiorsiissut sorleq naleqqun-nerpaanersoq.

Isumaginnittoqarfiup sulinerata pitsaassusaa nalilersorneqarpat inatsisilerinikkut isumaginnin- nikkullu ilinniarsimassutsikkut nalilersorneqassaaq.

4.3.5 Naammagittaalliornissamut ilitsersuut

Kommunip aalajangiissutai tamarmik nalinginnaasumik naammagittaalliutiqeqarsinnaapput. Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu peqqussummi ima aalajangersimanerumik aalajangersagaqarpoq.

Ingerlatsiviup innuttaasoq naammagittaalliuteqarsinnaaneq pillugu paasissutississavaa. Taanna naammagittaalliuteqarnissamut ilitsersuut allaganngorlugu tunniunneqartarnera pisortani ingerlat- sinermi ileqqorissaarnertut isigineqartariaqarpoq.

4.3.6 Nakkutillineq

Pisortatigut naammagittaalliuteqarfik ingerlatsinnermut maleruagassat nalinginnaasut malillugit innuttaasut atorsinnaasaat allaffissornermi imminut nakkutiginninnermit amerlanertigut ingerlat- sivimmi ingerlanneqartartumit allaaneruvoq. Tamanna imminut nakkutiginninneq tunngaviatigut isumagineqarsinnaavoq naammagittaalliuteqarsinnaanerup pimoorussilluni nanginneratigut, imatut paasillugu, ingerlatsivik naammagittaalliuteqarfimmit ilalernerqarani aalajangiinnernut tamakkiisumik arajutsinaveersaarluni, minnerunngitsunillu aalajangiinnerit taakku pingaassusaat/kingunissaat ala- sinaannerisigut.

Ingerlatsivik akisussaassuseqartumik ingerlatsinissaminut pinngitsooratik pisussaaffeqarput naam- magittaalliuteqartarfillu amerlanertigut naammanneq ajorpoq. Suliat naammassiat nammineerluni nakkutigisalernissaat, annerusumik ingerlatsinnermi ajornartorsiuteqartoq paasineqarsimatillugu, pingaaruteqarpoq pisariaqarlunilu. Tamanna assersuutitut pisinnaavoq allaffissoriaatsinik suliat suliarineqarnerisa sukkassusaannik nakkutiginnittartunik pilersitsinikkut, taamaaliornikkullu isuma- ginnittut ataasiakkaat suliaasa ataasiakkaat killiffii pillugit pisortarisaminnut nalunaaruteqartarlutik.

4.3.7 Sukkassuseq pisariaqartoq

Sukkassuseq pisariaqartoq atorlugu sulianik suliarinnittarneq ingerlatsivimmi unammilligassaa- juarpoq. Suliap qanoq naammassiaartiginissaanik ingerlatsinnermut maleruagassani tunngavillii- soqarsinnaanngilaq. Suliat ataasiakkaat qanoq innersut apeqqutaasarpog. Pineqartunik nalilii- sarnermi nalilersuutigisassat arlaqarput, matumuuna suliap suliarinerani ajornassusaa, innuttaa- sumullu qanoq ilungersunartiginersoq.

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat malillugu sulianik suliarinnittarneq sukkasumik ingerlanneqassaaq, pisullu ilaanni meeqqap inuunera peqqissusaalu navianartorsiortillugu suliarinninneq piaarnerpaamik naammassineqartariaqartarpoq.

5. MEEQQAT PILLUGIT SULIANI PAPPILISSAT INGERLANNEQARTARNERI

Meeqqat pillugit suliat nalinginnaasumik – suliame suna naatsorsuutigisariaqarpa.

5.1 Suliap aallartinnera

Meeqqat pillugit suliat aallartittarneri assigiinngitsunik pingasunik pissuteqarput. Allamit, soorlu atuarfimmit, nalunaaruteqartoqarnikkut pisinnaavoq, angajoqqaatut oqartussaassusillip meeqqamut atatillugu ikioqqulluni saaffiginninneratigut pisinnaavoq, aamma ingerlatsiviup nammineq ingerlatsinermini, ingerlatsiviup iluani suliffeqarfimmit paasissutissarsinikkut misissuineramik aallartitsinikkut, pisinnaavoq.

Allakkatigut nalunaarutisinikkut suliamek aallartittoqarpat, suliap uppersaataanni tamanna allassimassaaq. Susoqaraluarpuunniit suliap aallartinnerata tunuliaqutaa allanneqassaaq, assersuutigalugu meeqqap angajoqqaavi saaffiginnissimapput. Suliap aallartinnerata tunngavia allattuinermi paasinartunngorlugu ilanngunneqassaaq.

Nalunaartoqarsimatillugu suliame aamma kinguaasaanertaqanngitsumik uppersaateqarneranik takusassaqassaaq. Nalunaarutigisaaq tunngavissaqarsorinangippat tamanna nalunaaruteqartumut nalunaarutigineqassaaq.

5.2 Meeqqap atugarisaanik misissuineq

Suliap suliareqarnissaa paasinarseriarpat, angajoqqaatut akisussaassusilik allakkatigut nalunaarfigineqassaaq, taamatut angajoqqaatut akisussaassusilik allakkatigut nalunaarfigineqarnera suliap misissorneranut ajoqutaassangippat. Pinerluuteqarsimanermik pissutsinik suliap imaqariataasagaluarpat pissutsit pillugit politiinut nalunaaruteqartoqassaaq.

Aammattaaq meeraq pillugu misissuinerup aallartinnginnerani angajoqqaatut akisussaassusilimmut saaffiginnissut akuersinermut atsiugassamik angajoqqaatut akisussaassusilimmit imaluunniit meeqqamik 15-it sinnerlugit ukiulimmik atsiugassamik imaqassaaq. Pisuni immikkuullarissuni misissuinnissamut akuersisoqarsimatillugu piumasaqaatillu naammassineqarsimatillugit, akuersititseqqaarani misissuineq aallartinnaasanut aalajangiisoqarsinnavoq. Tassunga aalajangiinermut tunngaviliineq suliame allassimassaaq. Taanna aalajangiineq inatsisitigut naliliinerup saniatigut isumaginninnermut ilinniarsimassutsikkut naliliineramik imaqarpoq.

Pisuni allat aqutugalugit imaluunniit inummik allamik ikiorserneqartilluni, soorlu nakorsap akulerunneratigut suliamek misissuinermillu ingerlatitseqqisoqalersimappat, allakkatigut qinnuiginnineq misissuinnissamullu tunngavilersuutigineqartoq suliame aamma ilaatinneqassaaq, tamanalu peqqussutip maleruagassai malillugit pissaaq. Misissuineq nammineerluni misissuileranermik aallartinneqarsimappat, tassalu inunnik isumaginnittoq inunnik allanit paasissutissanik pissarsiniaannaraluarpuunniit tamanna aamma suliame allanneqassaaq soq taamaaliortoqarsimanersoq, taamatuttaarlu qanoq misissuineq naammassineqarsinnaanersoq sag-imi allassimasalluni. Tamatumunnga aalajangiineq isumaginninnikkut ilinniarsimassutsikkut naliliineruvoq.

5.3 Ikorsiisarneq pillugu aalajangiineq

Misissuineq qanoq naammassineqarsimanersoq apeqqutaatinnagu ikorsiissutinut attuumassuteqartunut aalajangiinissamut tunngavissuineq misissuinerlu suliame ersarissumik allassimassaaq. Ikorsiissummut aalajangiineq inatsisitigut naliliiffigineqarsinnaavoq, kisianni siullertut pingaarnertullu isumaginninnermut ilinniarsimassuseq tunngavigalugu naliliiffigineqaaqassaaq.

Inatsisit naapertorlugit meeqqap angajoqqaatullu akisussaassusillip misissuinnissamut taassumalu inerneranut qinnuiviginnissimanerat aalajangersimanerallu suliame allassimassaaq.

Suliami qitiulluinnartoq tassaavoq ikiorsiissut pillugu allakkatigut aalajangiinermik imaqarnissaa. Aalajangiineq tamanna inatsisitigut isumaginninnermullu ilinniarsimassutsikkut naliliiffigineqarsinnaavoq.

5.4 Iliuusissatut pilersaarut

Ikiorsiissut ilungersunarnerusooq aallartinneqassappat iliuusissatut pilersaarutitaqassaaq. Tamanna aamma inatsisitigut isumaginninnermullu ilinniarsimassutsikkut naliliiffigineqarsinnaavoq.

5.5 Allakkatigut naammagittaalliuuteqarnissamut ilitsersuut

Naggataatigut, allakkatigut naammagittaalliuuteqartoqarsinnaassappat suliaq tamatumingna paasissutissiinertaqartillugu naammassineqassaaq.

5.6 Inissiisarnernik suliat

Qulaani taaneqartut meeqqat pillugit sulianut tunngapput.

Inissiinissamut suliaq pineqarpat suliap uppernarsaatitaqarnissaanut piumasaqaatit annertupput.

Meeqqat pillugit suliat pillugit taaneqartut naammassineqarsinnaasunngorlugit suliarineqarsimasapput. Minnerunngitsumillu misissuinnermut atuulluni.

Inissiisoqartillugu inissiinermi kina aalajangiissanersooq pillugu maleruagassat qimerloorluarneqassapput. Pinngitsaaliissutaasumik inissiinermi aalajangiinissaq inunnik isumaginnittumut ataasiakkaamut imaluunniit assersuutigalugu isumaginnittoqarfimmi pisortamut tunniunneqarsinnaangilaq. Angajoqqaatut oqartussaassusilik isumaqatigalugu inissiinissamut akuersisoqarnissaanut isumaginnittoqarfik ilumini maleruagassaqassaaq, minnerunngitsumik taamatut inissiinermi aningaasartuutissat annertuut aamma eqqarsaatigalugit. Taassuma saniatigut inissiinermut suliani tusarniaanissaq pisussaaffiulluinnarpoq pinngitsaaliissutitullu inissiinerni angajoqqaatut oqartussaassusillip illersuisussamik neqeroorfigineqarnissaa aamma pisussaaffiulluni.

Taamatuttaaq pinngitsaaliissutit inissiinermut suliat iliuusissatut pilersaarutitaqassapput. Taamatut ittumik pilersaarusiortoqarsimanngippat inissiinissaq pillugu aalajangiisoqarsinnaangilaq. Suliani nukinginnartuni iliuusissatut pilersaarutitaqanngitsumik meeraq/meeqqat allamut inissinneqarsinnaavoq(-pput), kisiannili pilersaarut peqqussut malillugu pinngitsoorani ullut 14-it qaangiutsinnagit suliarineqassaaq. Meeqqat ikiorserneqarnissaat eqqarsaatigalugit iliuusissatut pilersaarusiaq suliallu nalilerneqarnera inatsisitigut piumasaqaatit malillugit pisimanersooq nalilerneqassaaq, minnerunngitsumillu aamma isumaginninnermi ilinniarsimassutsikkut naliliinermik pingaaruteqartumik aamma imaqarnersooq nalilersuiffigineqassalluni. Kiisalu inissiisoqaraangat Naalackersuisut nalunaarfigineqartassapput, peqqussummi § 13-imi aalajangersarneqarsimasut malillugit.

6. QAASUITSUP KOMMUNIATA NAKKUTILLIIVIGINEQARNERATA INER- NERA

6.1 Aaqqissugaaneq

Nakkutilliusut paasivaat, kommunip maanna meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigit ingerlatsiviata aaqqissugaanera ataatsimoortumik ataqatigiissumillu pilersaaruteqartoq, tassungalu atatillugu ilusissatut piumasaqaatit annerusumik pingaarnerusutigit piviusunngortinneqarsimasut. Kommunit kattunneranut atatillugu qitiusumut eqiterisoqarpoq, taamaalillunilu aalajangiisinnaatitaaneq

pingaarnertigut Ilulissanut inissinneqarluni, tassungalu atatillugu pisinnaatitaaffinnik siammaanerit pisariaqartut oqaasertalersugaapput ataasiinnarmillu paasisassaallutik. Suliassat ingerlaasissaat pingaarneq pillugu erseqqissunik tunaartarisassaqarpoq, tamatumunnga ilanngullugit sumiiffinni ataasiakkaani suliat piareersarnissaat aamma akuersinernut aalajangiinernullu tunngatillugu suleriaasissat pigineqarput. Taamaattoq paasinarpoq kommunimi ilaqutariinnik sullissiviit isumaginninnermik ingerlatsivimmuut ilaanersut ilaatigut nalornineqartoq, tak. matuma ataani allaaserisaq, aammattaaq suliat misissorneranni qaavatigullu sumiiffinni ataasiakkaani sulianik suliaqartut tunngavilersuisinniarlugit oqaloqatiginerini paasineqarpoq, aalajangiinerit pisortatigoortumik akuerinissaannut tunngatillugu kinguaattoortoqartoq, taamaattoqarsimanaviangikkaluartorlu aalajangiisinnaatitaaneq sumiiffinni ataasiakkaaniittuupat. Aammattaaq suliat aalajangersimasut misissorneranni paasineqarpoq, assersuutigalugu meeqqap angerlarsimaffimmi avataanut inissinneqarsimasup maannakkorpiaq inissisimanagera pisortatigoortumik paasiniaaffigineq ajornartoq, tamatumunngalu ilanngullugu suliamik suliaqarnerup tamarmiusup uppersarsaatitai pisariaqartut amigaataasut, tamatumunnga ilangullugit isumaginninnermut/ilaqutariinnermut ataatsimiititaliamut inassuteqaatit.

6.2 Nalunaartarnerit

Meeqqat inuusuttullu pillugit nalunaartarnerit tunngatillugu kommuni februar 2016-imili aaqqissuussinnermik pilersitsisimavoq, tamakku qitiusumut nalunaarutigineqartassallutik ingerlaannarlu suliarineqartassallutik, ingerlaannartumik akuliunnissap pisariaqarneranik naliliinissaq siunertaralugu. Tamatumunnga tunuliaqutaavoq tunngavissaqartumik ilimagineqarmat, nalunaarutit pisariaqartumik nukingjunneqarlutik sumiiffinni ataasiakkaani suliarineqartanngitsut.

Nakkutilliisut apersuinikkut aamma assersuutinik tigussaasunik saqqummiivigineqarnermikkut nalunaartarnerup aaqqissugaanera pilersinneqarsimasoq misissorpaat, takusinnaallugulu kommunimut nalunaarutit malitseqartinnissaannut tuliullugulu suliat suliarineqarnissaannut atatillugu pisortatigoortunik piumasaqaatit tassuunakkut piviusunngortinneqarsinnaasut. Periutsit aalajangersimalluinnartut malillugit suliffeqarfii innuttaasullu ataasiakkaat ernumanartut pillugit nalunaar-nissamut periarfissaqarput. Nakkutilliisut ilisimatinneqarput paasillugulu, nalunaarutit nalunaar-sorneqartut suliarineqartullu amerlassusaat aaqqissuussinerup eqqunneqarnerata kingorna malun-naatilimmik amerleriarsimasut. Nakkutilliisut isumaqarput aaqqissuussineq kommunip pilersitaa, iluaqutaasumik kommuninit allanit issuarneqarsinnaasoq.

6.3 Ilaqutariinnik sullissiviit

Kommunimi ilaqutariinnik sullissiviit kommunimut atallutik pilersitaarpasippu, imaappoq kommunalbestyrelsip aalajangiinerisa kingunerisaannik. Tamatuma kinguneranik nakkutilliisut isumaqarput, ilaqutariinnik sullissiviit isumaginninnermik ingerlatsivimmuut ilaasut, tassanngaanniillu qullersaaffigalugit aqunneqartussaasut, naak ilaqutariinnik sullissiviit annertuumik nammineer-raluartut, taakkunanilu ulluinnarni aqutsineq sullissiviup pisortaanit (centerleder) isumagineqaraluartoq.

Nakkutilliisut paasivaat, sullissiviit annermik suliarisarigaat innuttaasunik katsorsaanerit oqaloqateqarnerillu, taakkununnga ilanngullugit ilaqutariit meerartallit.

Aammattaaq paasineqarpoq sullissivinnik atuisut sullissivinnut toqqaannartumik saaffiginnis-sinnaallutillu isumaginnittoqarfimmi nalilersuineq aqutiginnaagaat.

Suliamik suliaqartut apersorneranni ilisimatitsissutigineqarpoq, isumaginnittoqarfik pingaarnertigut ilaqutariinnik sullissivinnik pitsaasumik qanimullu suleqateqartoq, naallu sullissiviit toqqaannartumik sulianik suliaqarnissamut (sagsbehandling) periarfissaqanngikkaluartut, tamatumunngalu ilanngul-lugu meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarneq pillugu peqqusut naapertorlugu ikiorsiissutinut naleq-

qiullugu sutigulluunniit aalajangiisinaatitaanngikkaluartut, ilaqutariinnik sullissiviit taakkunanilu miljørarbejderit qitiusumik inissisimapput, meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiinarluni suliniutit pingaarnerusutigut isiginiarneqassappata.

Ilaqutariinnik sullissiviit annertuumik suliaqaraluapataluunniit, arlalitsigut qularutissaanngitsumik ilaqutariinnut meerartalinnut katsorsarneqartunut iluaqutaasartunik, pisariaqarpoq ilaqutariinnik sullissiviit isumaginnittoqarfiullu akornanni piginnaatitaaffinnut suliaassanullu killissaasut erseqqis-sarumallugit tunaartarisassaliortoqarnissaa.

Ilaqutariinnik sullissiviit ilaannikkut immikkut nammineersinnaatitaanissaat kissaatiginaraluar-palluunniit, nakkutilliisut erseqqissumik isumaqarput, ilaqutariinnut sullissiviit isumaginnittoqarfiup ataaniittut, ilaatigullu imaattariaqartoq, isumaginninnermik ingerlatsiviup, ilaqutariinnut meerar-talinnut naleqqiullugu, ikorsiissutitut ingerlatsinissanik ilaqutariinnik sullissivinnut suliakkiinerinut atatillugu aalajagersimalluinnartunik periuseqartoqarluni.

Qiviaanarlugu naapertuuttut isigineqarpoq, suliap ilaqutariinnik sullissivimmi nangeqqitassatut tunniutinnginnerani isumaginninnermut ingerlatsiviup iliuusissanik pilersaarusoqqaartarnissaa, aamma suliani ataasiakkaani tamani tulleriissaarisoqartarnissaa, taamaalilluni isumaginninnermi ingerlatsiviup ilaqutariinnillu sullissiviup ataatsimorlutik nalilertassammassuk, ilaqutariinnik sullissivik innersuussiffigissallugu naapertuuttuunersoq, taamaaliornikkut innuttaasoq isumaginnin-nermi ingerlatsivimmiit ilaqutariinnik sullissivimmut innersuutiinnarneqartannginniassammat.

Aammattaaq nakkutilliisut isumaqarput, innuttaasoq toqqaannartumik ilaqutariinnik sullissivimmut saaffiginnikkangat, ilaqutariinnillu sullissiviup nalilerpagu, innuttaasumik ingerlassassat piffissami sivisunerusumi pisariaqartut (tamanna soorunami aamma erseqqinnerusumik nassuiarneqassaaq), suliarlu isumaginninnermi ingerlatsiviup suliaanut ilaasoq, taava isumaginninnermi ingerlatsivik nalunaarfigneqartassasoq, tamatumalu kingorna ikorsiissuteqartoqassanersoq isummerfigalugu (aalajangiinikut akuersineq), soorlu ilaqutariinnik sullissivimmi katsorsartilluni.

6.4 Ilinniarsimasunik amigaateqarnek

Kommunip atorfiit arlallit isumaginninnermi siunnersortinik ilinniarsimasunik inuttaqartinngilai. Oqaatigineqareersutut kommunip aaqqissugaanera inissereersimavoq, nakkutilliinerullu nalaani atorfiit inuttaqarput, kisianni ilaatigut sulianik suliaqarnek pisarsimavoq, suliamik suliaqartoq ilinniakkamigut taama suliaqarnissaminut tunuliaqutaqanngikkaluartoq.

Nakkutilliisut takusinnaavaat annermik Ilulissap avataani sulisunik ilinniarsimasunik pissarsiniarneq ajornakusoortinneqartoq.

Taamaattoq nakkutilliisut aamma paasivaat, eqqortumik isiginiassagaanni imaattoq, sumiiffinni ataasiakkaani ilinniarsimasunik sulisussaaleqineq suliaassallu amerlassusii imminnut ataqatigiittut, minnerunngitsumik suliaassanut suli suliarineqanngitsunut naleqqiullugu. Ilimagisariaqarpoq sumiiffinni ataasiakkaani suliater ingerlanneqartarnerisa pitsanngorsarnerata nassatarisinnaagaa ilinniarsimasunik pisariaqartitanik pissarsinissamut periarfissat annertusinerat, minnerunngitsumillu ilimagisariaqarluni sumiiffinni ataasiakkaani ingerlatsiviit sulianik suliaqarnerat ajornerulissappat, meeqqanut tunngatillugu suliaassat ilanngullugit, tamatuma pissusiviusut malillugit nassatarissagaa sumiiffimmi tassani isumaginninnermi siunnersortinik ilinniarsimasunik atorfinitsitsinissap ajornar-luinnalernerata.

Sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarnek illuatungilerniarlugu kommuni periusissiorsimavoq, tassanilu pingaarnertut tunngaviuvoq meeqqanut inuusuttunullu tungasut iluanni sulisooreersunik piginnaanngorsaasoqarnissaa. Taamatut periusissiornerup kinguneraa, sulisut siunnersuinnermi ikiortitut ilinniaqqinnissaannik neqeroorfigineqarsimammata – maanakkorpiarlu sulisut 7 ilinniarlutik.

Annermik sumiiffinni inuiaqatigiinnut mikinerusunut naleqqiullugu nakkutilliisut erseqqissumik nalilerpaat, sulisunik pineqartumut attuumassuteqartunik ilinniartitsineq piginnaasaqassutsimik qaffatsisinissamut periarfissiissasoq, akerlianillu aamma ajornakusoortorujussuussasoq sulisunik suliamut tunngatillugu suliamikkullu piginnaasaqarluartunik sumiiffinnut pineqartunut avataaneersunik sulisussarsinissaq.

6.5 Toqqorsiviit – tigussaasut aamma elektroniskiusut

Nakkutilliinnermi paasineqarpoq kommunip pingaarnerusutigut ilisimagaa, isumaginninnermi suliat tigussaasut sumiissanersut. Aammattaaq nakkutilliisut paasivaat, Ilulissani Qasigianguanilu suliat tigussaasut tigorianaasut ataatsimoorlutillu.

Aasiaat Qeqertarsuarmilu toqqorsisarneq – taamaalillunilu suliat tigorianaassusiat - naammaginangilaq. Suliat pigineqarnersut qanorlu annertutiginersut nalornineqarpoq. Qeqertarsuarmi nakkutilliinerup nalaani meeqqat inuusuttullu pillugit suliat takussutissiatut allattorsimangillat (sagslister). Aasianni Qeqertarsuarmilu nakkutilliisut arlaleriarlutik paasivaat suliat takuneqarsinnaasut aallaavigalugit nakkutilliilluni suliaqarnissaq ajornartoq. Qeqertarsuarmi aamma immikkoortumi pisortaq nakkutilliinerup nalaani napparsimavoq, tamannalu suliat tigussaasut pingaarnerusutigut paasinissaannut aamma sunniuteqapiloqataavoq.

Elektroniskimik toqqorsisarnermut naleqqiullugu nakkutilliisut paasivaat, suliani elektroniskiusumik toqqortani paasissutissat takoriaannaat amigartut, taamaalilluni tamatuma kommunimut tamarmut kingunerigaa elektroniskimik toqqortat tunuliaqataralugit suliat naammassanngimmata aqqissuulluagaanatillu. Taamaalilluni paasineqarpoq pappialatigut tigussaasumik paasissutissat scannerlugit suliamut elektroniskimik toqqornissaat kinguaattoqqaffiusoq, taamatullu paasissutissat arlallit Winformatikkikkut pissarsiarineqarsinnaanngitsut.

7. ISUMAGINNINNERMIK INGERLATSIVIUP POLITIINIK SULEQATEQARNERA

Isumaginninnermik ingerlatsiviup meeqqani inuusuttunillu suleriaasia ilaanni politiit akuliunneqartarput.

Suliat aalajangersimasut misissoreerlugit aamma sulianik suliaqartut politiillu oqaloqatigeerernerisigut Nakkutilliisut paasivaat, suleqatigiinnermut ilaatigut makkua ilaatinneqartut:

1. Isumaginninnermi piareersimasup (Socialvagt) ornigulluni suliassaqarneranut atatillugu ikiuinissaq
2. Isumaginnittoqarfiup meeqqanut inuusuttunullu tunngassutilinnik suliaqarnerani pinnerlunnermillu akoqartillugu qulaajaanissaq.
3. Isumaginninnermi piareersimasutut sulisut (Socialvagt) suliaminnut atatillugu innuttaasunit soorasaarinernik, akornusersuinernik (chikane) assigisaanilluunniit nalaataqartillugit politiit ikiorsiisarneq

Nakkutilliisut paasivaat, politiit qulaani pineqartunut naleqqiullugu ikiuuttussaanagerat pillugu ersernerluttoqartoq, tamatumalu arlalitsigut isumaginninnermik ingerlatsiviup meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu suliai ajornakusuulersikkai.

Nakkutilliisut paasinninnerat tassaavoq, politiit isumaginninnermi piareersimasumit (socialvagt) erseqqissumik qinnuigineqartillutik suliassamullu orniguffiusussamut atatillugu, tamatigut erninnaq pilertortumillu politiit suliarinnittoqarsinnaanissaa isumagissagaat. Pisuni nalinginnaasunut politiit suliniuteqartoqartariqanngitsutut politiit isummerfigisaannut naleqqiullugu siumoortumik isumaginninnermik ingerlatsivillu isumaqatigiittoqartariaqarpoq. Paasinarsissappat isumaginninnermi

piareersimasup (socialvagt) politiinik aggeqqusinera pisariaqarsimangikkaluortoq, kingornatigut tamanna saqqummiuttariaqarpoq, siunissami taama pisoqartillugu suleqatigiinnerup qanoq ingerlanissaanik nalilersuinissaq siunertaralugu. Kisianni aallaavik ersarissaq tassaavoq, isumagininnermi piareersimasooq (socialvagt) politiinik ikiorserneqarnissaminik piunasaqarsinnaatitaasoq, isumaginninnermi piareersimasup tamatuma pisariaqartuuneranik naliliiffigisaanik pisoqartillugu.

Tamanna isumaginninnermi piareersimasup – innuttaasunut naleqqiullugu sutigulluunniit pisinnaatitaaffeqanngitsup – suliassani suliarissappagit pinngitsoorneqarsinnaangilaq.

Nakkutilliisut suliamut aalajangersimasumut tunngatillugu paasivaat, politiit suliami ataatsimi, perulluliorsimasutut pasineqartoq 15-it inorlugit ukioqarmat, suliap paasiniallugu misissoq-qissaarnissaa akueriumasimangikkaat. Suliaq pinarlunnartuuvoq, meeqqanillu arlaleriarluni kinguaassiuutitigut innarliisimasutut pasilliinerit ilaallutik. Politiit paasiniaaqqissaarnissamik itigartitsinerannut pissutaavoq, unioqquutisisup ukiukinnera pissutigalugu qanorluunniit pisoqaralarpat, pinerlutsaalisitsinnermi inatsisit tunngavigalugit pineqaatissiisoqarnaviannginnera. Suliami tassani tamatuma kinguneraa isumaginninnermi ingerlatsivik nalunaaruteqarnermigut pinerlutsaalisitsinnermi inatsisit malillugit “paasiniaanermik” aallartitsimmat. Tamanna suliap isumaginninnermi ingerlatsivimmi ingerlateqqillugu suliarineranut annertuumik kingunipiloqarpoq.

Nakkutilliisut erseqqissumik isumaqarput, pinerluttuliornerit paasiniaaviginissaat politiit pinngitsoorarik pisussaaffigigaat, aamma suliani isumaginninnermut tunngasuni, aamma pinerluuteqarsimasutut pasisaasoq 15-it inorlugit ukioqartillugu. Iliuutsit pinerluuterqarsimanermut attuumasuteqartut paasiniarnissaat isumaginninnermi ingerlatsivimmi sulianik suliaqartunut isumagisassanngortinneqarsinnaangilaq. Taakku inatsisitigut suliaminnuunniit atatillugu taama paasiniaanissaminut piginnaasaqanngillat.

Innuttaasut suliamik suliaqartunut qunusaarinerinut imaluunniit qunusaarisutut pissusilersornerinut atatillugu politiit tapersersuinissaannut tunngatillugu, nakkutilliisut - suliamik suliaqartunik politiinillu apersuinerit tunngavigalugit – isumaqarput, suliamik suliaqartut sulinerminut atatillugu innuttaasut tungaanniit pissusilersuutit suut akuersaaginnassaneraat ersernerluttumik isumaqarfigineqartoq.

Suliamik suliaqartut politiillu akornanni nalinginnaasumik isuma tassaavoq, isumaginninnermik ingerlatsivimmi sulinerup nassatarisaraa, innuttaasut ilaanneeriarlutik nipituuliortarnerat naammagittaattarnerallu. Kisianni nakkutilliisut isumaqarput, tamanna pinerlutsaalisitsinnermi inatsisit soorasaarinerit pillugit aalajangersagaannik immikkut ittunik nassuiaasoqarnissaa kingunerissagaa.

8. NUTTARNEQ – Inooqatigiissutsikkut ajornartorsiutinik sumiiffinnut allanut nuussisarneq, anermik meqqanut naleqqiullugu.

Nakkutilliisut sulianik aalajangersimasunik misissuinerminni sulianillu suliaqartunik apersuinerminni arlaleriarlutik paasisaqarput, ilaqutariit meerartallit inooqatigiissutsikkut annertuumik ajornartorsiutillit nuuttartut, assersuutigalugu kommuninit assigiinngitsuniit Qasigiannuanut aamma kommunip iluani illoqarfinnut nunaqarfinnuunniit allanut, ajornartorsiutaallu ima annertugisartut, nuunnerisa kinguninngua meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissittiarlutik.

Ajornartorsiutip tamatuma qanoq annertutiginerata nalilernissaanut nakkutilliisut periarfissaqanngillat, paasilluguli tamanna piviusuusoq, isumaginninnermi ingerlatsiviup meeqqanut inuusut-tunullu suliaanut atatillugu sunniuteqartartoq.

Soorunami innuttaasut Kalaallit Nunaata iluani sumiiffimmiit sumiiffimmut allanut nuunnissaasa pinngitsoortinnissaat ajornarpoq. Kisianni sulisunik nuttarnersitsiniarluni pisortat nuuninnermi aningaasartuutinik akiliisnnaanerat pillugu malittarisassat maanna atuuttut - paasissutissat nakkutilliisut pissarsiaat, kingornagut aammattaaq Namminersorlutik Oqartussanut saaffiginnikkut

uppernarsineqartut naapertorlugit – ima ingerlanneqarput, kommunip inooqatigiissutsikkut ajornartorsiutinik, taakkunungalugu atatillugu kommunip aningaasartuutigisartakkaminik kommunimut allamut “nuussinissaa” periarfissinneqarluni.

Nakkutilliisut isumaqarput – soorlu aamma inassuteqaatigisani ersittoq – maanna malittarisassasunik ingerlatsineq sukatertariaqartoq, tassuunakkut pinaveersaarumallugu sulisunik nuttarnulerulersitsinissamik tunngaveqavinnigitsunik inooqatigiissutsikkut aningaasaqarnikkullu peqquteqartunik innuttaasut nuuttarnissaat.

9. SULIAT SULIARINEQARTARNERAT

Nakkutilliisut Ilulissani, Qasigianguani, Aasiaanni Qeqertarsuarmilu nakkutilliinermi paasivaat, sumiiffinni pineqartuni suliat suliarinerisa pitsaassusaat assigiinngissuteqartorujussuusoq. Taamaammatt eqqortoq takutikkumallugu pisariaqarpoq suliat suliarineqartarnerisa nassuiarnissaat, sumiiffinnilu assigiinngitsuni qanoq pisarnerisa allaaserinissaat.

9.1 Ilulissat

Nakkutilliisut suliat aalajangersimasut misissornerisigut aamma sulianik suliqartut apersorerisigut/ataatsimeeqatiginerisugut paasivaat Ilulissani sulianik suliqarneq malittarisassat pisortatigoortut tigussaasullu pingaarnerusutigut malitalarlugit pisartooq.

Nakkutilliisut paasivaat, Ilulissani sulianik suliqarneq, sulisunit pingaarnertigut malittarisassanik tigussaasunik aamma sulianik suliqarneq pillugu malittarisassanik atuuttunik paasinnilluartunik ingerlanneqartartoq. Taamaattoq assersuutissaqarpoq sulianut tamakkiisumik uppernarsaatitaqarsimangitsunik, suliamik suliqarnermi tunngaviusumik ilaasussatut isigineqartaraluartunik (nalunaarusiami siusinnerusukkut eqqaaneqartoq takuuk). Aamma ataasiakkaanik meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneri pillugit sulianik paasisaqartoqarpoq, pisortatigoortumik akuersissutitut nalunaarutit ilaatinneqarnerinut uppernarsaatissanik pissarsiffiineq ajornartunik, ilutigisaanillu pinngitsaaliinikkut angerlarsimaffiup avataanut inissiisoqarsimanerataa aalajangiunneqarnera takuneqarsinnaanani. Taamaattoq Ilulissani ingerlatsiviup maanna pissutsit tamakku suliallu suliarineranut pingaaruteqarluinnartuuneri tamakkiisumik eqqumaffigai. Paasissutissiisutigineqartut naapertorlugit angerlarsimaffiup avataanut inissiinermi sulianni tamani qularnaarniarneqalereersimavoq, akuersissutit amigaataasut piniarnissaat, tamatumalu ajornarfiani inissiinerit pisortatigoortumik inatsisinik eqquutitsinissaasa isumagineqarnissat, pinngitsaalisutaasumik angerlarsimaffiup avataanut inissiinerit pisariaqartumik aalangiunneqarneri aqqutigalugit.

9.2 Meeqqanik paarsinermut akuersissutit aamma meeqqanik pinerliisimanginnermut uppernasaatit

Meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiinerit pillugit suliat aalajangersimasut misissornerisigut nakkutilliisut paasivaat, sulianni tamani tamatigut meeqqamik paarsinissamut akuersissutit aamma meeqqanik pinerliisimanginnermut uppernarsaatit ilaatinneqanngitsut. Meeqqanik paarsinermi meeqqamik paarsinermut akuersissutit tassungalu atatillugu meeqqanik pinerliisimanginnermut uppernarsaatit peqqissutsimullu uppernarsaatit piniarneqarnissaasa inatsisitigut erseqqissumik avaqquneqarsinnaanngitsumillu piumasaqaataanerat eqqarsatigalugu, tamanna meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissillugit angajoqqaarsialerneqarnerini tamani qularnaarneqassaaq. Ilulissani ingerlatsiviup tamanna maluginarpaa.

9.3 Aaqqissuuluakkamik sulianik suliaqarneq

Nakkutilliisut suliani amerlasuuni maluginiarpaat allattuinnissamik pisussaaffik suliat aalajangersimasut suliarinerannut atatillugu tamakkiisumik maleruarneqarsimanngitsaq. Nakkutilliisut isumaqarput, tak. qulaaniittoq, allattuisussaataaneq pillugu malittarisassat sulisut nalunngikkaat, kisan-nili ulluinnarni suliasat annertunerisa ilaatigut tamanna ajornakusoortilersaraa, sulianik suliaqartut tassuunakkut sulianik nutarteriuarnissamut naammaginatut piffissaqarnissaat ajornakusoor-sisarluni.

9.4 Qasigianguit

Qasigianguani nakkutilliinermi meeqqat inuusuttullu pillugit suliat aalajangersimasut misissor-nerisigut nakkutilliisut paasivaat sulianik suliaqarneq naammaginatut.

Sulianik suliaqarneq pingaarnerusutigut tamatigut takujuminartuullunilu aaqqissuullugaavoq, uppersaatissallu pisariaqartut sulianut ilaallutik.

Taamaallunilu isumaginninnermik ingerlatsivik aaqqissugaalluurtut pisortarissaartutullu saqqummerpoq, sulianilu suliaqartut namminneq suliaminnik naammagisimaarinninnerat ilisarna-qutaalluni. Suliat suliarinerinut naleqqiullugu sinnilinnik nukissaqarneq takutinneqarpoq.

9.5 Aasiaat

Nakkutilliinermi suliat aalajangersimasut misissornerisigut sulianillu suliaqartunik apersuinik-kut/ataatsimeeqateqarnikkut nakkutilliisut paasivaat, annertuunik ajornartorsuteqartoqartoq.

Nakkutilliisut isumaqarput, tunngaviulluinnartutigut suliat pisariaqartunik uppersaatitaqanngitsut, tak. meeraq pillugu suliaqarnermi suliamik nalinginnaasumik suliarinnissimaneq siusinnerusukkut eqqaaneqartoq. Meeqqamik paarsinissamik akuersissutit tassungalu atatillugu meeqqanik pinerliisimanginnermut uppersaatit amigaataasut arlaqarput.

Meeqqat pillugit suliani tamakkiisumik isiginnissinnaaneq amigaataavoq, tamatumunnga minnerunngitsumik ilanngullugu suliat pilersinneranni aaqqissuussilluarnerup amigaataanera, tamatumunngattaq ilanngullugu sulianik ataasiakkaanik suliaqarnermi alloriarsimanernut upper-narsaatit sumiinnerisa sulianullu sorlernut tunngatillugu pilersinneqarsimanerisa amigaataanerat. Allattuisussaataaneq malinneqarsimanngilaq. Qangali suliat amerlasuut, iliuusissatut pilersaaruti-taqanngillat, imaluunniit iliuusissatut pilersaarutit imaqaratik suliap suliarinerata nakkutigine-qarsinnaasumik ingerlannissaanut atorsinnaasunik.

Nakkutilliisut isumaqarput, sulisut malittarisassat tigussaasut aamma malittarisassat sulianik suliaqarnermut atatillugu atuuttut pillugit ilisimasassanik tunngaviusunik amigaateqartut, namminneerlutillu pisariaqartunik ilisimasaqalernissartik imaluunniit aaqqissuussinerup maanna piusup iluani ilisimasaqalernissartik periarfissaqarfiginngikkaat. Nakkutilliisut isumaqarput ilinniaq-qinnissamik pisariaqartitsinnermut pissutsit nalinginnaalluinnartut ilaasut, soorlu meeqqanik inuusut-tunillu ikiorsiisarneq pillugu peqqussut aamma suliat suliarineqartarnerannik inatsisip nalinginnaasumik tunngavia, tamatumunnga annermik ilanngullugu ilisimasariaqarmat piusasa-qataasoq, allattuisussaataaneq ima annertutigisumik atorneqassasoq, suliaq tunngavigalugu paasineqarsinnaalluni, meeqqamut naleqqiullugu qanoq pisoqarsimanersoq qanorlu pisoqas-sanersoq.

9.6 Qeqertarsuaq

Nakkutilliinermi suliat aalajangersimasut misissornerisigut sulianillu suliaqartunik apersuinik-kut/ataatsimeeqateqarnikkut (immikkoortumi pisortaq nakkutilliinerup aallartinnerani napparsimaleersoq pinnagu) nakkutilliisut paasivaat, sulianik suliarinnineq naammaginangilluinnartoq.

Meeqqat pillugit suliani tamakkiisumik isiginnissinnaaneq amigaataalluinnarpoq (suliat allattorsimafeqanngillat). Suliat tigussaasumik takuneqariaannallutillu katersorsimangillat. Arlalitsigut suliat mappiisa tigussaasut imarissaat suliatut taaneqarsinnaanngillat. Meeqqanut paarineqartunut naleqqiullugu paarsinissamik akuersissutit meeqqanillu pinerliisimannginnermut uppersaait takoriaannaanngillat. Aaqqissuussinikkut annertuunik ajornartorsiuteqartoqarpoq. Pisortatut oqartussaaffiit isumaqatigiinngissutaanerisa kinguneraat peqqussutigineqartut maleruarneqartannginnerat. Suliat aaqqissuulluakkamik suliarineqarneq ajorput.

Nakkutilliisut isumaqarput maanna aaqqissuussinerup sulisullu tassunga attuumasut isumagininnermi ingerlatsiviup meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut suliasai suliarineq saperaat. Nakkutilliisut isumaqarput, maanna aaqqissuussinerup iluani maannalu sulisuusut atorlugit suliasat pioreersut – suliatut pilersinneqarsimagunik – suliarineqarsinnaanngitsut aamma siunisami meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut suliasat suliarinnaanngikkaat.

10. ANINGAASAQARNIKKUT NAKKUTILLINEQ

Aningaasaqarnikkut nakkutillineq ingerlanneqarpoq ikorsiiniutit assigiinngitsut iluanni suliat nalaatsornikkut toqqakkat qulit misissornerisigut.

Ikorsiisarnert makku misissorneqarsimapput:

- Meeqqanut tapit
- Ineqarnermut tapit
- Erninnermut atatillugu sulinggiffeqarnermi ullormusiat
- Utoqqalinersiat
- Siusinaarluni pensionisiat
- Innarluutilinnut tunngasut
- Pisortanit ikorsiissutit
- Pissaaleqinermi ikorsiissutit
- Pisariaqartitsinerup nalilereerneratigut annertusisamik ikorsiineq
- Ataasiaannartumik aningaasartuutitut ikorsiissutit
- Uterinneqartussanik aningaasartuutitut ikorsiissutit
- Annertussusilerikkalik ikorsiissutit.
  - Suliffissaaleqineq
  - Napparsimaneq

Innarluutilinnut tunngasut misissorneranni tapersorteqartarneq tamatumalu ilutigisaanik siusinaarluni pensionisiaqartarneq misissorneqarput.

Nakkutillineq taamaallaat Ilulissani isumaginnittoqarfimmi ingerlanneqarpoq nakkutilleeqataasussanik allanik angalaqateqarnissaq ajornarsimammat.

Periuseq:

Ikorsiissutit pineqartut iluanni inuup normui nalaatsornikkut toqqarneqarput, suliat misissorneqarput, aningaasat tunniunneqarsimasut naatsorsuutit allatat aamma aningaasat tunniunneqarsimasut naatsorsoqqinnerat.

Meeqqanut tapit:**Malittarisassatigut tunngaviit**

Meeqqanut tapiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 7. december 2009-imeersoq aamma Meeqqanut tapiissutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 19, 18. oktober 2012-imeersoq.

Meeqqanut tapiissutit pillugit ilitsersuut 2012-meersoq.

Misissuineq oqaaseqaateqarnissamut tunngavissinngilaq. Malittarisassatigut tunngaviit malinneqarsimapput, suliallu tamarmik tamanna naapertorlugu suliaallutik.

Meeqqanut tapit annertussusissaannik naatsorsuineq sulianik suliaqarnermi atortorissaarut Winformatik atorlugu suliarineqartarpoq. Qinnuteqarfissiat naqeriikkat pigineqarput, tassanilu isertitat meeqqamut attuumassuteqartut ingerlaannaq aaneqarsinnaallutik. Tamatuma kingorna meeqqanut tapit naatsorsorneqartarput.

Suliani misissorneqartuni qulini, ilaqutariinnut arfineq-pingasunut malittarisassat malillugit meeqqanut tapinik tunniussisoqarsimavoq. Ilaqutariit arfineq-pingasut tamarmik isertitatigut killiussat – tapit pillugit kaajallaasitami aalajangersagaasut - iluanni meeqqanut tapinik tunineqarsimapput.

Ilaqutariit ataatsit isertitaqarpallaarnertik pissutigalugu itigartinneqarsimapput.

Ilaqutariit ataatsit qinnuteqaataat itigartitaasimavoq, meeqqat tamarmik angerlarsimaffiup avataanut inissitaammata. Meeqqat pingasuupput 11-nik, 13-inik 15-inillu ukioqartut – tamarmik ilaqutariinni inissitat. Angajoqqaat katillutik isertitarisimavaat kr. 179.988. Itigartitsinermit allagaq pigineqarpoq, soq itigartitsisoqarsimaneramik tunngavilersuuteqanngitsoq. Allakkatigut paasisutissiissutigineqarpoq meeqqanut tapisinissamut isertitat killigigaat kr. 280.000. Allakkat naggataatungaanni maalaarfissaq pillugu ilitsersuutitaqarpoq, malaarfissaq najugaalu allassimalluni.

Itigartitsinermit inaarutaasumik pequtaasoq allakkani allassimanngilaq, ilimanarpoq tamanna meeqqat angerlarsimaffiisa avataannut inissiinermit atatillugu nalunaarutigineqarsimassasoq.

Ineqarnermut tapiissutit:**Malittarisassatigut tunngaviit**

Inissiani attartortittakkani ineqarnermut tapiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 23 ,7. december 2015-imeersoq kingornagut allannguutaasut ilanngullugit, aamma Ineqarnermut tapiissutisinissamut aningaasanut killiliussat, nammineq akileeqataassutissat kiisalu ineqarnermut tapiissutit aningaasartaasa minnerpaaffissaat annerpaaffissaallu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 22, 29. december 2015-imeersoq.

Inatsisartut inatsisaat 1. januar 2016 atuutilerpoq.

Suliat qulit misissorneqarput, taakkunanngalu pingasuni oqaaseqaateqartoqarpoq.

Suliaq 1: Naatsorsuinermit ineqarnermut tapiissut annerpaaq ukiumut 60.000 kr-nik qaangiisoq mianerineqarsimavoq. Suliami ineqarnermut tapiissutit ikilisinneqarput, killissaliussap iluanii-tilerlugu.

Suliaq 2: Pensionisteq kisermaa. Isertitani ersinngilaq illoqatigiit ukiumut isertitaannit kr. 4.100 ilanngaanneqarsimanersut, ukiumut isertitat tamarmiusut ineqarnermut tapiissutinut tunngaviumsimallutik.

Suliaq 3: Pensionisteq kisermaa. Isertitani ersinngilaq illoqatigiit ukiumut isertitaannit kr. 4.100 ilannganeqarsimanersut, ukiumut isertitat tamarmiusut ineqarnermut tapiissutininut tunngaviu-simallutik.

Ilaqutariit ataatsit itigartitaasimapput, isertitaasa ineqarnermut tapiissutisisinnaanermut killissaasut qaagersimammatigit.

Erninermi ullormusiat

Malittarisassatigit tunngavik:

Naartunermi, erninermi meeravissiarthaarnermilu sulinngiffeqartarneq ullormusiaqartarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 14, 7. december 2009-imeersoq

Meeqqamik paarisassamik inissiinermi sulinngiffeqartarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 3, 26. februar 2010-imeersoq

Suliat misissorneranni kommunimi tamarmi pisartagallit misissorneqarput, Ilulissaneersuinnaat pinnagit.

Naatsorsuinermi 1. april 2016-imiit pisartakkat annertussusiisa allanngornerat ilaatinneqarpoq.

Suliat tamarmik uppernarsaatitaqarput, akissarsiat allagartaannik nakorsamiillu uppernarsaatinik ilaqarlutik.

Suliat marluk ataatsip inuttut normua aqqu atorlugit suliatut pilersitaapput – Aasianneersoq ataaseq – Upernavimmeersorlu ataaseq.

Suliami siullermi piffissami ataatsimi tunniunneqartut naartunermut atatillugu sulinngiffeqarnerup nalaani tunniunneqartunut allanut naleqqiullugit appasineroqalutik. Tamatumunnga pissutaa-gunarpoq tigusissusap inuttut normuanut kukkusumik kontoliisoqarsimanera.

Suliaq ataaseq pilersinneqarsimavoq, meeraq suli inunngunngitsoq. Paasissutissat pisariaqartut pissarsiarineqarsimapput – suliami tassani aningaasanik tunniussisoqarsimanngilaq.

Utoqqalinersiat:

Malittarisassatigit tungaviit

Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 23. november 2015-meersoq

Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 20, 23. november 2015-meersup allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 24, 7. december 2015-meersoq

Utoqqalinersiaqarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 21, 29. december 2015-imeersoq

Utoqqalineri pensionisialinnut 1. januar 2016-miit akit isertitatigullu killissarititat pillugit kaajallaasitaq nr. 282. januar 2016.

Kaajallaasitaq nr. 282 - tabelit 1-4.

Utaqqalineri pensionit pillugit ilitsersuut. April 2016.

Suliat misissorneranni kommunimi tamarmi pisartagallit misissorneqarput, Ilulissaneersuinnaat pinnagit.

Suliat nalaatsornikkut toqqakkat qulit misissorneqarput, suliat qulingiluat akit inatsisini aalajang-ersakkat malippaat.

Suliaq ataaseq allanit allaaneruvoq. Aappariit tamakkiisumik pensionisiaqartinneqarput, naak isertitaat katillugit ukiumut 341.000 kr-nik annertunerugaluartut. Aappariinnut tunngaviusumik pensioni tamakkiisoq tunniunneqartarpoq aamma pensioninut tapit tamakkiisut tunniunneqartarlutik.

Suliap misissornerani aappariit tamakkiisumik pensionisiaqartinneqarnerannut aammaartumik uppernarsaatissaqangilaq.

Siusinaartumik pensionisiat

Inatsisit tunngavigineqartut

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 4, 7. maj 2007-imeersoq

Siusinaartumik soraarnerussutisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnissaa pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 1, 26. november 2009-imeersoq. (§ 15-p ilusiligaanerata erseqqissaavigineqarnera)

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnissaa pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 31. maj 2010-meersoq (Siusinaartumik pensionisiat annertussusaannik allannguut, toqusoqartillugu aningaasanik tunniussisarnerit atorunnaarsinneqarneri kiisalu oqaatsitigut erseqqissaanerit)

1. juli 2016-miit

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 40, 9. december 2015-imeersoq

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 30. juuni 2016-imeersoq

Siusinaartumik pensionisiat pillugit annertussusaat aamma isertitanut killiliussat pillugit kaajallaasitaq 283,1. Juli 2016 atuutilersoq

Kaajallaasitaq nr. 283 - tabelit.

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaat pillugu ilitsersuut. 2016.

Nakkutilliineq qaammammi inatsisip pisoqqap atuuffiani kingullermi ingerlanneqarpoq. 1. juli 2016-imi atuutilersumik inatsit nutaaq atuutilerpoq, tamannalu inatsisitigut tunngavinni takuneqarsinnaavoq. Suliat qulit misissorneqarput, tassanilu aamma 1. juli 2016-ip kingornanut atuuttumik – tassalu inatsisip nutaap atuutilerfiani - naatsorsuinerit misissorneqarput.

Sulianut qulinut misissorneqartunut tunngatillugu oqaaseqaateqartoqangilaq, naatsorsuinerit kaajallaasitani atuuttuni isertitanut killiliussat naapertorlugit tunniunneqartussat malillugit suliapput.

Siunissami pensionisiassat naatsornerinut tunngatillugu, suliani pineqartuni pensionistinut arfinilinnut pensionisiassat naatsorsorsimapput. Taakku pensionisiatik akit isertitanullu killiliussat allanngorneri pissutigalugit allanngulaarlugit piginnassavaat. Pensionistit sisamat siusinaartumik pensionisiaqarunnaartitaasimapput § 13, imm. 4 naapertorlugu, tassani kommunalbestyrelsi naliliisimavoq siusinaartumik pensionisiaqarnissamut piumasaqaatit eqquutsikkunnaaraat.

Misissukkani takuneq ajornarpoq suliat kingusinnerusukkut nalilersoqqinneqassanersut, sulisinnaassuseq nalilersoqqillugu. Nalilersueqqinnermi § 13, imm. 2 atorneqartariaqarpoq/atorneqarsinnaavoq, taamaalilluni siusinaartumik pensionisiallip pensionini piginnarsinnaallugu, sulisinnaassutsip nalileqqinneqarnissaata tungaanut. Suliani sisamani takuneqarsinnaangilaq sulisinnaassuseq nalileqqinneqarsimanersoq, siusinaartumik pensionisiat peerneqaannarsimapput.

Siusinaartumik pensionisiallit meeqqanut tapii, meeqqat ataasiakkaat inuttut normui malillugit nalunaarsorneqartarput, taamaammallu siusinaartumik pensionisiallit meeraat nassaariuminaassinnaapput.

Innarluutilinnut tunngasut:

Inatsisit tunngavigineqartut

Annertuumik innarluutilit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 3.november 1994-imeersoq

Inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allannguutaanut Inatsisartut peqqussutaat nr. 13, 31. oktober 1996-imeersaq
Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 1, 23. maj 2000-imeersaq
Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 13, 20. november 2006-imeersaq
Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 12, 5. december 2008-imeersaq
Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 31. maj
Meeqqanut inuusuttunullu kiisalu annertuumik innarluutilinnut ulloq unnuarlu paaqqinniffiit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 64, 29. dec. 1994-imeersaq
Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 8, 25. juni 2014-imeersaq
Angalaqataasussamik toqqaasarneq, kiisalu meeqqanik, inuusuttunik innarluutilinnillu isumaginninnikkut nakkutigineqartunut angallassinermi akissarsiat pillugit kaajallaasitaq nr. 183.
1. juni 1988 atuutilersaq.
Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup allaffissornermi annertuumik innarluutillit pillugit Inatsisartut peqqussutaannik katiterilluni allaqqinera. Januar 2011.
Inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu ilitsersuut. December 2010.

Suliat misissorneranni kommunimi tamarmi pisartagallit misissorneqarput, Ilulissaneersuinnaat pinnagit.

Suliat qulit misissugassatut nalaatsornikkut toqqarneqarput.

Ataaseq Damarkimi paaqqinniffimmut inissitaq. Inissiinnermut akit malillugit akiliisoqartarpoq, tapersortimut aamma ukiumoortumik Kalaallit Nunaannut tikeraartitsinnermut.

Ataaseq Kalaallit Nunaanni paaqqinnittarfimmi inissitaq. Akit malillugit inissiineq aamma sulisitsinnermut akiliutit akilerneqartarput taamatullu tapersersorteqartitsinnermut, tikeraarnissamut akuersissuteqarpoq, kisianni atorneqarsimanersoq takuneqarsinnaangilaq.

Meeqqat/inuusuttut marluk angajoqqaaminni najugallit. Taakkununga tunngatillugu ikiorsiissutissanut aningaasaliisoqarsimanngilaq.

Suliat pingasut tapersersortinut tiiminik akuersissutitallit. Inuit normuini taakkunani tapersersortit tiimiini nalunaarsuisoqarsimanngilaq. Taakkua ataatsimut aningaaaliissutitut sulii nalunaarsorneqarput. Tapersersorteqarnissamut tiimiliussat atorneqarnerisa malinnaaviginissaat ajornarpoq. Aammattaaq takuneq ajornarpoq innarluutilik pineqartoq ikiorsiissutitut akuersissutaasunik pisarnersoq.

Arfinillit siusinaartumik pensionisiaqarput, taakkununga pingasut inuttut tapeqarput – illumut akiliummut, innaallagissamut kiassarnermullu.

Ataaseq innarluutillit pillugit peqqussummut ilaasoq kommunimiit nuussimavoq maannalu Nuummilluni aalajangersimasumik najugaqarfeqarani. Siusinnerusukkut siusinaarluni pensionisiaqartitsisoqarsimavoq, kisianni pensioni taanna 27/2-2015 unitsinneqarpoq (ulloq nuuffik). Innarluutilimmut tassunga ikiorsiissutinik allanik takussaasoqangilaq.

Pisortanit ikiorsiissutit.

Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 20. november 2006-imeersaq

Pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisartut peqqussutaata allangortinneqarneranik Inatsisartut peqqussutaat nr. 5, maj 2008-imeersoq .

Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 31. maj 2010-meersoq pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaata allangortinneqarnera (Illerfiillu angallanneqartarneri kiisalu pisortanit ikiorsiissutitinnik tunniussisarnermi piumasaqaatit erseqqissaavigineqarneri)

Pisortanit ikiorsiissutit tunniunneqartarnerat pillugu, iliuusissatut pilersaarutit, sulisinnaassuseq il.il. pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 15. marts 2007-imeersoq

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 32, 26. juli 1994-imeersoq

Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup allaffissornermi pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaannik katiterilluni allaqqiinera. Juli 2010.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu ilitsersuut. December 2003.

Pisortanit ikiorsiissutit pillugit peqqussummut ilitsersuut. Marts 2013.

Pisortatigoortumik ikiorsiissutitinnik misissuineq, sulianik suliaqartut marluk (siunnersuineri assistentit) peqatigalugit ingerlanneqapoq, paasinarsivorlu suliat ajornakusoortititik saqqummiukkaat.

Katillugit suliat arfineq-marluk misissorneqarput.

Suliaq 1:

Anaanaq kisermaaqq suliffeqanngitsoq pingasunik qitornalik, avinnikoq, kisiannili uikuminik inooqateqallattaasoq. Ilaanneeriarluni sulisarpaq, kisiannili sulingitsuuqulasarnini pissutigalugu siullersaalluni angerlartitaagajuttarluni.

Qaammatit pingajussaata tamaasa kisermaatut naatsorsorneqartarpoq, naatsorsuinerlu aallavigalugu ikiorserneqartarluni. Ilaqutariinnermut ataatsimiititaliamut naammagittaalliornikuuvoq, isumaqarami piumasarisinnaasani malillugit ikiorserneqartarani. Tamatuma kinguneraa kommunip ilaqutariinnut ikiorsiissutai pillugit Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfimmut naammagittaalliorsinnaanerminik ilitsersorneqarmat, taamaaliunngilarli.

Ilulissat Saqqallu akornanni nuukulavoq, sumiiffinni assigiinngitsuni isumaginnittoqarfik saaffigisarlugu pisortanit ikiorserneqarnissani kissaatigalugu – eqqunngitsunik paasissutissiuqulasarpaq. Eqqortunik paasissutisseeqquneqaraangami takkuttanngilaq, ataatsimiiffissatullu isumaqatigiissutit eqqutissanagit.

Suliamik suliaqartut ilaqutariit eqqortumiik ilitsersorlugillu ikiorsernissaannut paasiniaanissaq ajornakusoortippaat.

Suliaq 2:

Anaanaq kisermaaqq mikisunik marlunnik qitornalik, inersimasumillu ernilik (24-nik ukiulik). Suliaq nammineerluni aallartinneqarpoq, misigisimasoqarmat ernerrata ilaqutariit atugarliortikkai naak siusinnerusukkut ingerlalluuartuusimgaluartut.

Ernera anaanamini najugaqarpoq atornerluisuullunilu, qatangutini mikinerit anaananilu atugarliortitarisarpai, atornerluinerminut akissaqarumalluni. Tamatuma nassataringajuppaa angerlarsimaffimmi qunusaarisuqarlunilu nakuusertoqartarnera. Angerlarsimaffimmi nakuusertoqarnera politiiunut nalunaarutigineqarnikuuvoq, kisianni nalunaarutit marlussuinnaapput.

Ernera siusinnerusukkut suliffissarsiortutut nalunaarsoqqanikuuvoq, tamannalu tunuliaqutaralugu pisartagaqarsimalluni, kisianni suliffissarsiortutut allaqqajunaarsimavoq, naak suliffeqanngikkaluarluni. Isumaginnerup iluani "ersinngilaq", aggersarneqartarsimagaluarlunilu, kisiannili takkuttissanani.

Isumaginnineq aqutigalugu anaanaa qatangutaalu inissarsiorneqarput, kisianni INI A/S tamatumani ingerlatsisuuvoq, isumaginninnermilu inissanik qaqutiginnaq neqeroortoqartarpoq. Tamatuma kingorna taakku isumaginnittoqarfimmi tulleriarneqartarput.

Anaanaq maanna Uummannamiippoq – ilimanarluni ernerrinit qimaasoq. Ingerlatsivik ilaqutariinnik ikiorsiiniaraluarluni soriarsinnaajunnaaqasutut misigisimavoq.

Suliaq 3:

Angut inuusuttoq 23-nik ukiulik, annertuumik sumiginnagaasimasoq. Arlalinnik angajoqqaarsiaqartarsimavoq aamma ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfimmiissimalluni, namminerlu inissamik tunineqannginnini sioqqullugu sivitsukkamik meqqanik isumaginninnerup ataaniissimalluni – inimini suli najugaqarpoq.

Atugarisamikkat assigiinnut (matchgruppe) 3-mut ersarissumik ilaasutut isigineqarpoq. Angerlarsimaffimmut orniguttartunik orninneqartarsimavoq, kisiannili qimaasarluni – inuit allat pissuseqarfigiuminaatsippai.

Eqqortumik ikiorserniarlugu qanilleriarnissaa ajornakusoorpoq. Isumassarsiat ilagaat ikorfartuisartussamut (mentor) attavilerneqarnissaa, piniartoq/aalisartuusinnaasumik. Neqeroorutitut assigiinngitsunut, soorlu Piareersarfimmut, naapertuutinnigilaq.

Suliamik suliaqartut isumaqarput siusinaartumik pensionisiaqarnissaa immaqalu najugaqati-giiffimmut innersuunnissaa siusippallaartoq. Nalinginnaasumik inuuneqalernissaanut ikiorsiissutaa-sinnaasutigut periarfissaqarpiangitsoq isumaqarput.

Pisortatigoortimik ikiorsigaasarpoq ineqarnermut, innaallagissamut. Imermut kiassarnermullu ikiorsigaalluni.

Suliat 4-6

Suliat taakku kommunit/illoqarfiit akornanni pilersaarutaanngitsumik nuunnernut tunngasuupput, sullissat ineqarfitik annaasarsimallugit illussaarullutillu.

Ilaqutariit Maniitsumut nuupput inissaarullutillu. Maniitsumi kommuni angerlarnissaannut ikiorsiivoq, kisiannili Ilulissani inigisartik anaareersimavaat. Ilaqutariit inissaarupput, aappariillu qimallutik. Inissiisarfimmi ineqartitsilluni ikiorsiissuteqartoqarpoq, pisariaqartitsinerullu nalilereerneratigut ikiorsiisoqarluni. Nulia Sisimiunut uterpoq, uia Ilulissani kiserngoruppoq isumaginnittoqarfimmullu saffiginnikulalluni.

Ilaqutariit Nuummiit Ilulissanut 2013-imi nuupput, inissaminnillu aserfallassimaqisumik attartorlutik. Aappariit imminnut qimapput, nulia uisurlo tamarmik immikkut ikioqqullutik. Suliffeqanngillat. Suliap pappialartai suli Kommuneqarfik Sermersuumiipput, arlaleriarlunilu piumaneqartaraluartut suli nassiunneqaratik. Isumaginnittoqarfik ikiorsiinissamut tunuarsimaarpoq, ilaqutariit pappialaat suli tiguneqanngimmata. Nuliaasup ineqarnerminut akiliutissaanut, inaallagissamut kiassarnermullu ikiorsiisoqartarpoq, taamatullu ullut 14-ikkaarlugit ikiorsiissutit tunniunneqartarlutik.

Ilaqutariit Nuummut nuupput nuliaasup ilinniarnernanut atatillugu. Uisoq qitiarnikuuvoq, aamma nipaarunnikuuvoq piffissallu annersaa ikiorsiissutinik pisarluni. Suliap suliarinera Nuummi pisarpoq Kommuneqarfik Sermersuumi, kisianni kommuni angerlarsimaffik tunniunneqartut akiligassiisu-tiginerannik pisarpoq. Aammattaq ilaqutariit kommunimut angerlarsimaffimminnut saaffiginnittarput, assigiinngitsutigut ikioqqullutik. Isumaginnittoqarfiup pasitsaassimavaa kommunit angerlar-simaffiusumit kommunimillu iliuseqartussamit ataatsikkut ikiorsiisoqartartoq. Ilaqutariit ilisimatineqarnikuupput saaffiginninneq kommunimut iliuseqartussamut pisassasoq, kommunimut anger-larsimaffigisamut pinnani.

Uisoq ikiorserneqartarpoq, tusatsiakkallu malillugit taxartartuusoq, kisianni taama sulinermit isertitanik nalunaarsugaqanngilaq.

Ilaqutariit siunnersorneqarnikuupput nuunnertik Kommuneqarfik Sermersuumut nalunaarutigeq-qullugu, tassuunakkut toqqaannartumik kommunimiit sullinneqarniassagamik.

Suliami kingullermi pineqarput ilaqutariit, eqqunngitsunik paasisutissiiuartut ikiorsiissutaasin-naasunik assigiinngitsunik ikiorsertinnissaq siunertaralugu. Inunnut nalunaarsuiffimmi katissimasut nalunaarsoqqapput, kisiannili ilisimatitsissutigalugu piffissami sivitsortumi aveqqasimallutik, tamarmillu najugaqarfiit assigiinngitsut nalunaarutigalugit. Paasiniaanerup takutippaa nuliaasup

najugaqarfiani najugaqatigiittut. Kisermaatut ikiorserneqarnikuupput, immikkut adresseqarneri pissutigalugit.

11. NAKKUTILLIISUT INASSUTEQAATAAT

MEEQQANUT INUUSUTTUNULLU TUNNGASUT ILUANNI INASSUTEQAATIT

Meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut immikkut suliniuteqarnermut atatillugu nakkutillineq tunngavigalugu kommuni ima inassuteqarfigineqarpoq:

1. Kommunimi politiit isumaqatigiissuteqarfigineqassasut, politiit isumaginninnermi ingerlatsivimmit ikiorsiisarnerat pillugu, tassuunakkut isumaqatigiissutigineqarlunilu erseqqissineqaqullugu, suleqatigiinneq pisuni nalinginnaasuni qanoq pisassanersoq. Isumaginninnermi piareersimasup (socialvagt) qaqugukkulluunniit sumiiffinni ataasiakkaani politiinut toqqaannartumik attaveqarnissaanut periarfissamik pilersitsinissaq, tassuunakkut pinngitsoorumallugu isumaginninnermi piareersimasup (socialvagt) telefonikkut saaffiginnissutaasa Nuuk aqqusaaqqaarlugu isumagineqartarnerat.
2. Kommunip meeqqat pillugit suliai ammasut Aasianniittut tamarmik misissorneqassasut. Suliani ataasiakkaani tamani naatumik killiffimmik nalunaarusiortoqassasoq. Suliat assigiiaarlugit immikkoortiterneqassasut, takoriaannangorlutik, aamma suliat nukinginnarluinnartut erngiinnaq iliuseqarfiusariaqartut aamma suliat immikkut suliniuteqarnissamik pisariaqartitsiffiusut paasineqarsinnaaqqullugit. Meeqqat pillugit suliat ammasut misissornissaat ilimagisariaqarpoq avataaniit sulisoqarluni pisariaqartut. Aammattaaq nakkutilliusut isumaqarput, Aasianni isumaginnittoqarfimmi meeqqanut inuusuttunullu tunngasut nukittorsarneqarnissaat pisariaqartoq.
3. Qeqertarsuarmi isumaginnermik ingerlatsiviup meeqqanut inuusuttunullu tungatillugu tiguneqarallarnissaa. Tamanna pisariaqarpoq avataaniit sulianik suliarinnittussanik tikisit sinikkut tassungalu atasumik aqqissuussinermik tamakkiisumik iluarsaassisinnaasumik pilersitsinikkut.
4. Isumaginninnermik ingerlatsivimmi sulianik suliaqarnermi atortorissaarutip SB Sys-ip piviusunngortinnissaanut erseqqissumik pilersaarusiornissaq aamma piviusunngortitsinarnerup ingerlanneqarneranut ingerlaavartumik nakkutilliinissamik pilersitsinissaq.

Nakkutilliusut nassuiarnikuuaat nakkutillineq oqaloqatigiinnermik tunngaveqartoq. Oqaloqatigiinnerup siunertaraa, Naalackersuisoqarfiup kommunilu akornanni pisariaqartutigut isumaqatigiittoqarnissaa, sutigut Naalackersuisoqarfik kommunilu suliniutinik arlalinnik immikkut allaaserineqartunik ingerlatsinissamut pisussaaffeqassanersut. Aammattaaq naatsorsuutigineqarpoq, taamatut isumaqatigiissuteqarnernut atatillugu suliniutit pineqartut kingusinnerpaamik qaqugukkut naammassinnaat kimillu akisussaaffigineqassanersut nalunaarneqassasoq.